

Manjšinsko šolsko vprašanje na Koroškem

II.

Z ustanovitvijo Druge republike je napočil leta 1945 tudi za koroške Slovence čas enakopravnega položaja manjšinskega šolstva v južnem delu Koroške. Dvojezični pouk je bil po šolski odredbi z dne 3. oktobra 1945, ki jo je zasnoval tedanji zastopnik koroških Slovencev v koroški deželni vladi, deželni svetnik dr. Joško Tischler, obvezen za vse šoloobvezne otroke. Slovenščina in nemščina sta se poučevali v skoro enakem obsegu na prvih treh šolskih stopnjah kot učna jezika. Naša materina beseda je bila po zamisli šolske odredbe iz leta 1945 enakopravna drugemu deželnemu jeziku. Vsem slovenskim otrokom je bil zagotovljen pouk v materini besedi, nemški sodeželani pa naj bi imeli že v osnovni šoli možnost, da se seznanijo z jezikom in kulturo svojih slovenskih sovaščanov in sodržavljanov. Že v ljudski šoli naj bi bil vzpostavljen most med obema narodoma v deželi, v letih, ko še ni v srcih otrok nobenih predsodkov, niti najmanjše narodnostne mržnje, nobene kali sovraštva, naj se vzivi nemško-govoreči otrok v slovensko-govorečega, njegov duhovni svet in obratno. Dvojezična šola torej ni imela namena ustvarjati umetnih pregrad med prebivalci enega in drugega jezika, temveč ji je bila po zasnovi dodeljena naloga, da usmeri otroke slovensko in nemško-govorečih staršev v lepšo bodočnost obeh narodov v deželi, omogočila naj bi dokončno spravo med prebivalstvom južne Koroške, med sodeželani, ki jih je preteklost tako tragično in naravnost brutalno razdvajala. Brezdvomno bi šel razvoj v to smer, ako bi v času, ko je začela dihati slovenska beseda dejansko svobodo po ljudskošolskih učilnicah južne Koroške, tega razvoja ne otežkočale in končno onemogočile politične razmere v deželi. Medtem, ko je šola začela uvajati otroke k strpnosti in medsebojnemu spoštovanju, se je bil izven šole najostrejši politični in narodnostni boj.

Znano je, da je bilo leta 1945 po Jugoslaviji ponovno sproženo mejno vprašanje, da se dežela vsled tega dolgo ni mogla pomiriti, da je tudi v slovenskih vrstah bil odpor proti komunizmu močan ter da sta se vsled tega izoblikovali polagoma med koroškimi Slovenci dve politični organizaciji, da je bila Avstrija prvih deset let po četah štirih vvelicil zasledena ter koroški Slovenci zaradi političnih okoliščin niso našli do Angležev v deželi tistega odnosa, ki bi tedanjim prilikam najbolje ustrezal, da si je znalo nemško-govoreče prebivalstvo od vsega početka zagotoviti Angleže za svoje zaveznike, da so obstajale napetosti med begunci, ki so leta 1945 bežali vsled komunizma iz Jugoslavije, in koroškimi Slovenci, da so se poživile takoj po podpisu državne pogodbe nemško-nacionalistično usmerjene organizacije, kot Heimatdienst, Südmarka itd. ter se je podvzelo s te strani vse za likvidacijo obveznega dvojezičnega šolstva na Koroškem. Medtem, ko se je operiralo pred letom 1955 proti slovenskemu pouku s titoizmom, se je nadaljevala po letu 1955 gonja proti dvojezični šoli pod pretežno pravice staršev tako dolgo, da je izdal koroški deželni glavar Wedenig 22. septembra 1958 odlok, ki je omogočil staršem odjavo od slovenskega pouka. Pri tem je treba poudariti, da deželna oblast ničesar ni ukrenila proti organizatorjem šolskih štrajkov ter je tako sama soomogočila dogodke jeseni leta 1958, ko je večina staršev odjavila pod političnim pritiskom svoje otroke od dvojezičnega pouka.

Z likvidacijo obveznega dvojezičnega šolstva je bila storjena koroškim Slovincem krivica, ki je dežela in država do danes še nista popravili. Znano je, da so predstavniki državne in deželne oblasti podajali o šolski ureditvi na Koroškem pri pogajanjih za državno pogodbo v Londonu zelo pozitivne izjave, da pa so njihova dejanja in zadržanje ob ukinitvi obveznega dvojezičnega šolstva, ko je bila z državno pogodbo že zagotovljena avstrijsko-jugoslovanska meja, v očitnem nasprotju s pred mednarodnim forumom podanimi izjavami. Gonja proti obvezni dvojezični šoli pa je bila izvedena prav po organizacijah, ki bi jih morala Avstrija po državni pogodbi prepovedati. Tako je bilo sleherni dejanje v zvezi z akcijami proti tedanji obstoječi ureditvi obveznega dvojezičnega šolstva akt proti določilom in duhu državne pogodbe. Vsled tega je razumljivo, da se manjšina za ukinitvijo obveznega dvojezičnega šolstva ni mogla strinjati ter je morala odkloniti novi manjšinski šolski zakon, ki je bil pripravljen mimo nje, torej brez njenega sodelovanja.

Tragično je, da se usoda dvojezične šolske ureditve iz leta 1945 ni odločala v šolskem okviru, torej na pedagoški ravni, temveč na politični. Tam pa je koroški Slovenci nismo bili v stanju braniti, ker nismo imeli ne lastne močne politične stranke, ki bi si znala na podlagi prvih deželnozbornih volitev leta 1945 ustvariti primerno politično platformo v deželi. A tudi v okviru kake večinske stranke pomembnejšega političnega faktorja nismo predstavljali. To velja tudi za slovensko levico, ki je iskala od leta 1953 naprej zavestno sodelovanje s koroškimi socialisti. Preveč je bila še obremenjena z odijem iredente in komunizma.

19. marca 1959 je sklenil avstrijski parlament manjšinski šolski zakon, na katerem sloni sedanja manjšinska šolska ureditev. Ker bo potrebna v zvezi s celotno avstrijsko šolsko zakonodajo iz leta 1962 tudi novelizacija manjšinskega šolskega zakona, bi bilo v državnem in deželnem interesu ter sožitju obeh narodov v deželi želeto, da pride ob tej priliki do ureditve, s katero bi mogli soglašati tudi koroški Slovenci.

Prihodnje leto bo minilo deset let, odkar je bila razveljavljena ureditev o obveznem dvojezičnem šolstvu. Na mestu je, da ocenimo na eni strani uspehe dvojezične šole med leti 1945—1958 ter si ogledamo nato naše manjšinske šolske prilike na podlagi šolske zakonodaje iz leta 1959.

Šolska odredba iz leta 1945 pomeni v razvoju slovenskega pouka na južnokoroških šolah ne le velik korak naprej, temveč prelomnico v zgodovini manjšinskega šolstva v deželi. Medtem, ko je imela slovenščina na utrakvističnih šolah le značaj pomožnega jezika, ki je služil kot sredstvo za čimprejšnji prehod poučevanja v nemškem jeziku, je slovenščini priznan od leta 1945 dalje na prvih treh šolskih stopnjah ljudske šole status učnega jezika. V prvih treh šolskih stopnjah zavzema torej slovenski jezik enakovreden in enakopraven položaj v okviru osnovnega šolstva dežele.

Na 4. šolski stopnji so bile v odredbi predvidene za slovenski pouk 4 ure slovenščine, od 5. šolske stopnje dalje pa 3 ure na teden. Zanimanje za dvojezični pouk je bilo prva povojna leta na splošno veliko. Iz političnih vzrokov je stala prvotno koroška deželna vlada v celoti za to ureditvijo, kot je koroški deželni zbor soglasno pozdravil (Dalje na 8. strani)

Zakaj prijavimo otroke k dvojezičnemu pouku

Vaš otrok stopa v šolo, da si pridobi znanja za poznejše življenje. Kakršno izobrazbo boste oskrbeli svojemu otroku, tako mu bo šlo v življenju; saj je znano pravilo: kolikor znaš, toliko veljaš!

Mi živimo na ozemlju, kjer se že od nekdaj govori slovensko; današnje razmere pa zahtevajo, da znajo naši otroci tudi nemški jezik. Zato je treba otrokom oskrbeti dvojezičen pouk v šoli, ker bodo v življenju potrebovali znanje obeh jezikov. Naša šola hoče tem potrebam zadostiti!

Da se naši otroci naučijo dobro nemškega jezika, je dovolj poskrbljeno v sedanjem učnem načrtu naših šol. Znano je, da otroci iz dvojezičnih šol boljše obvladajo nemški jezik kot otroci iz čisto nemških krajev, ker se pravilne nemščine uče že v šoli.

Potrebno pa je, da prijavite svoje otroke tudi k pouku slovenščine!

Zakaj?

1. Ker je to po zakonu dovoljeno in tudi pravica slovensko govorečih staršev. Vsaka ptica uči svoje mladiče po svoje peti! Ubogi so oni otroci, ki niti svojih staršev in sosedov več ne razumejo in se počutijo kot tujce. Ali ni to krivica, ki jo trpe taki otroci, ker so jih starši oropali za domači jezik, katerega bodo v življenju tolikokrat potrebovali!

2. Ker je zastarelo in nepošteno, če bi vam kdo očital, da ste zaradi tega, ker se vaši otroci uče tudi slovenščine, državi nezvesti in nezanesljivi Avstrijci. Najvišji dr-

žavni predstavniki so že večkrat obsodili tako mišljenje.

3. Ker je to vašim otrokom v veliko korist. Koliko žrtvujejo po šolah otroci, da se naučijo kakega tujega jezika. Vaši otroci pa že znajo slovenski jezik od doma, treba je le, da se izpopolnijo v šoli, da bodo mogli tudi v slovenskem jeziku prav pisati, čitati in govoriti. Po svetu se danes že mnogi učijo slovanske jezike, kajti svet postaja vedno manjši in med seboj povezan. Kolikim Koroščem je znanje slovenske govornice pomagalo med zadnjo vojno v Rusiji, na Poljskem ali na Balkanu!

4. Ker morejo vaši otroci na glavni šoli ali v nekaterih srednjih šolah mesto drugega tujega jezika izbrati slovenščino, ki jo že znajo. Brez dvoma pa jim bo znanje slovenščine v življenju mnogo več služilo kot angleški jezik.

5. Ker so v tem jeziku skozi tisoč let govorili naši predniki, v njem molili in prepevali. Od Boga imamo to govornico, ki zato ni prav nič manj vredna kot druge. Pokojni prost pri Gospe Sveti (po rodu iz Nemčije) je večkrat rekel mrzlim vernikom svoje župnije: »Izneverili ste se svojemu jeziku, pa tudi svojemu Bogu.« In res, kjer v družini starši drugače govorijo kot otroci, tam kmalu utihne družinska molitev...

Do 20. septembra, dragi starši, imate možnost, da svojega otroka prijavite k dvojezičnemu pouku; to je poleg nemščine tudi k slovenščini!

Poljska odklanja de Gaullove predloge Nobene rešitve brez Vzhodne Nemčije

Iz Varšave poročajo, da je prišlo v poljskem parlamentu v ponedeljek skoraj do dramatičnega soočenja med francoskim predsednikom de Gaullem (natančno poročilo o obisku generala čitaj na 2. strani) in poljskim voditeljem partije Vladislavom Gomulko. Oba sta govorila namreč poslanecem.

De Gaulle je še enkrat pozval Poljake, naj se osvobodijo pretesne zveze z Rusijo in prično voditi samostojnejšo politiko ter da naj privolijo v rešitev nemškega vprašanja. Gomulka pa je te predloge čisto jasno odklonil.

Gomulka je naglasil, da je zveza z veliko Sovjetsko zvezo podlaga današnje Poljske. Ureditev nemškega problema pa je možna le, če države, vključno Zahodna Nemčija, priznajo Demokratično republiko Nemčijo (Vzhodno Nemčijo) kot lastno in neodvisno deželo.

De Gaulle je pozval poljsko vlado, da bi skupno s Francijo sodelovala pri ustanovitvi Združene Evrope, ki bi se raztezala od Atlantika do Urala. Usoda, je menil de Gaulle, daje Franciji in Poljski edinstvene možnosti za tesno sodelovanje. »Pripravljeni smo pričeti to velikansko delo skupaj z vami, Poljaki!« je zaklical v svojem govoru de Gaulle.

Gomulka mu je odgovoril: Kar se tiče nemškega vprašanja, gre tu samo za edino pot urediti nemški problem, to je, da je treba priznati dve nemški državi z enakimi pravicami. Glede poljske politike je njena varnost neomajna s Sovjetsko zvezo in povezana z Varšavskim paktom. Poljska je že poskusila pred 2. svetovno vojno najti varnost brez Sovjetske zveze. Posledica tega je bila propad poljske države. Tega Poljska dandanes ne sme več tvegati.

De Gaulle je dalje pozval Poljake, da bi podvzeli skupno s Francijo mirovno akcijo za Vietnam. Tudi o tem je govoril Gomulka, ne da bi sprejel njegov predlog. Za de Gaullovo zadržanje nasproti meji Odra-

Nisa, za njeno potrdilo, da je ozemlje vzhodno od te — poljsko, bo hranil poljski narod za francoskega predsednika posebno mesto v svojem srcu.

De Gaulle je poslušal Gomulkov govor po slušalkah. Videlo se je, da ga ni razveselilo, ko je Gomulka odklonil njegove predloge.

Bonn odklanja

V Bonnu je vladni predstavnik odklonil de Gaullove izjave o nekdanjih nemških vzhodnih področjih. Bonnska vlada se ne strinja z mnenjem de Gaulla. Toda vlada priznava, da je le-ta poskusil razpršiti poljsko nezaupanje proti Zapadni Nemčiji. Ostreje pa je pisal nemški tisk, ko piše o dvomljivosti nemško-francoske zveze.

Deželni glavar Sima v Ljubljani

Na povabilo predsednika izvršnega sveta Slovenije Staneta Kavčiča je bil v sredo preteklega tedna koroški deželni glavar Sima na privatnem obisku v Ljubljani. V njegovem spremstvu je bil tudi deželni svetnik Erich Suchanek.

Gibraltar ostane angleški

Le 44 od 12.672 prebivalcev Gibraltarja se je izreklo pri nedeljskem referendumu (ljudskem glasovanju) za priključitev k Španiji. Ogromna večina, to je 12.138, ali 99,4 odstotka hočejo ostati britanski državljani. To ljudsko glasovanje je London izvedel pravzaprav proti volji Španije in Združenih narodov. Odbor proti dekolonizaciji v Organizaciji združenih narodov je še pred referendumom izjavil, da ne bo priznal nobene veljave rezultata.

V Londonu pa sedaj pravijo, da je Velika Britanija pripravljena pogajati se s Španijo, toda minister za Commonwealth je izjavil, da njegova država ne bo nikoli privolila v priključitev Gibraltarja k Španiji.

Politični teden

Po svetu . . .

ARETACIJA NA JUŽNEM TIROLSKEM

Policija je nedavno v Boznu aretirala avstrijskega državljana Andreja Eggerja, ki je bil nameščen pri avstrijskem geodetskem inštitutu, ta zbira namreč podatke tik ob italijansko-avstrijski meji, in italijanskega državljana Helmutha Krösssa. Italijanski listi so poročali, da je Egger priznal sodelovanje pri atentatih v vasi Sankt Martin in Gsiesu (San Martino in Casies), pri katerem sta bila meseca julija 1966 ubita dva italijanska finančna stražnika. Pri tem naj bi bili sodelovali tudi Forer, Steger, Oberleitner in Oberlechner.

Andrej Egger naj bi bil izjavil, da so atentatorji našli zatočišče pri župniku Johannu Weitlanerju v omenjeni vasi. Na podlagi te izjave je policija zaprla duhovnika, vendar je ta zanikal vsako sodelovanje z atentatorji; tudi ni res, da bi bil sprejel napadalce v župnišče pod grožnjo.

Med brixenskim škofom Gargitterjem in vladnim podkomisarjem dr. Macijem je prišlo do sestanka v zadevi aretacije omenjenega duhovnika.

Pri Eggerju so našli N-T-O, kar naj pomeni gibanje za združitev Severnega in Južnega Tirola. Na njegovi listnici naj bi bila vgravinana grožnja proti predsedniku južnotirolske Ljudske stranke dr. Silvanu Mangnanu, češ da se mora žrtvovati za Južno Tirolsko, sicer mu bodo za božič poslali zavoj trinitrotoluola (močnega razstreliva). Na podlagi tega zasliševanja je policija v Leisachu odkrila tudi orožje.

Medtem pa se je preiskava glede sodelovanja župnika Johanna Weitlanerja z avstrijskim državljanom Andrejem Eggerjem zaključila s sklepom, da duhovnika izročijo sodišču. Državni tožilec ga bo obtožil sodelovanja pri politični zaroti, in to na podlagi izpovedi A. Eggerja. Policijske oblasti so ugotovile, da je Weitlaner pogosto hodil čez mejo v Avstrijo in da je od tam prejemal tudi denar. Ko je še služboval v Arntalu, se je seznanil z drugimi organizatorji atentatov, kakor s Stegerjem, Oberlechnerjem. Obtožba se oslanja na člen 305 kazenskega zakonika. Italijanski listi poročajo, da je Weitlaner ostal povsem miren, ko mu je policija sporočila obtožbo ter je samo prikimal. Listi dodajajo, da se Egger čudi, da duhovnik ni hotel naglasiti med zasliševanjem, da je njega in tovariše skrival ter jih ni izročil policiji, pod grožnjo. Egger naj bi mu bil zagrozil s pištolo. Bencinski škof Gargitter je sklical posvetovanje vseh duhovnikov ter je izrazil željo, tako poročajo italijanski listi, da bi se sestal z Weitlanerjem. Doslej mu varnostne oblasti niso ustregle.

DE GAULLE V VARŠAVI: POLJSKE MEJE DOKONČNE

Francoski predsednik general Charles de Gaulle, ki je bil šest dni (od 7. do 12. septembra) na uradnem obisku na Poljskem, je na državnem sprejemu v svojem obširnem govoru poudaril tradicionalno prijateljstvo in solidarnost med obema državama. Ob tej priložnosti je general izjavil, da bo treba ne samo okrepiti kulturne, gospodarske in tehnične odnose, marveč tudi sporazumeti se o stališču, ki naj ga zavzamejo do bistvenih vprašanj, kot so to varnost in mir. De Gaulle se je v svojem govoru dotaknil tudi poljsko-nemških meja. Poudaril je, da morajo poljske meje ostati take, kakor so. Kot znano je francoski predsednik že leta 1959 ustno priznal mejo na Odri in Nisi za dokončno. De Gaulle je zatem pozval Poljsko in Zahodno Nemčijo, ne glede na dosedanja nesoglasja med njima, predvsem glede njunih vladavin, naj se zblížata, zlasti s kolikor mogoče neposrednim sodelovanjem. Po njegovem mnenju bi moralo sodelovanje zajeti »tudi politične odnose med obema državama v smislu rednejših posvetovanj«.

Zatem je de Gaulle izjavil, da je pomirjenje, sporazum in sodelovanje med vzhodno Evropo, srednjo Evropo in zahodno Evropo, ki bi lahko pripeljalo do sporazumne rešitve nemškega vprašanja in zagotovilo vsej celini varnost in enotnost, skupnega in življenjskega interesa za Poljsko in Francijo.

V zvezi z Vietnamom je de Gaulle izjavil, da bi si morali Poljska in Francija

skupno prizadevati, da bi se najprej ustavilo bombardiranje, zatem boji in da bi se nato umaknile tuje čete.

Poljski predsednik Ochab je poudaril ujemanje življenjskih interesov obeh držav in potrebo, da se v Evropi zgradi res učinkovit sistem varnosti, sodelovanja in trajnega miru. Izjavil je tudi, da ne verjame, da je delitev Evrope v politične in vojaške bloke nujno potrebna. Poljska politika stremi po okrepitvi miru, mednarodnem pomirjenju, česar glavni pogoj je nedotakljivost sedanjih meja v Evropi in »priznanje dejanskih dejstev, iz katerih je sestavljena realnost Nemčije«.

Na svojem šestdnevnem obisku na Poljskem je francoski predsednik imel sledeči program: v četrtek, so bili uradni razgovori; v petek obisk Krakova; sobota obisk nacističnega taborišča Auschwitza, zatem industrijskega centra Katowice in Zabrze (prej Hindenburg); v nedeljo: obisk Gdanskega; v ponedeljek ogled Varšave; v torek pot domov.

Ob obisku Gdanska je de Gaulle pozval Poljake k večji samostojnosti: Poljaki naj bi se osamosvojili od prevelikega vpliva Moskve. Tu je ponovno podkrepil zahtevo Poljske po nekdanjih nemških ozemljih, medtem ko je dejal: »Gdansk je poljski, do dna in čisto poljski . . .«

V Katovicah in Zabrzah je de Gaulle nazdravil z besedami: »Naj živi poljska Šlezija«. V Katovicah je de Gaulle položil venec k spomeniku padlim upornikom iz Šlezije. Po 1. svetovni vojni je Poljska zahtevala Šlezijo. V Sopotu pa je general dejal: »Francija upa, da lahko Poljska z zaupanjem gleda v bodočnost . . . Zapreke, ki se vam stavijo, in ki se vam zde danes nepremostljive, boste brezdvoma premagali. Vsi veste, kaj hočem s tem reči . . .« Poljska je za to poklicana, da lahko postane velika država, »predvsem pa sedaj, ko so mejne težave premostene, z zmago, ki je bila tudi naša.«

V Parizu pripisujejo opazovalci posebno važnost de Gaullovemu obisku na Poljskem. Mnenja so, da pomeni obisk nov temeljni kamen mednarodne politike, ki jo je de Gaulle odločen voditi, da uresniči svoje »velike načrte«. Po mnenju nekaterih pariških listov je eden teh »velikih načrtov« ustvaritev »Evrope od Atlantika do Urala«, in menijo, da bodo o tem nedvomno govorili v Varšavi. »Combat« pripominja k temu: »Eden od ključev te Evrope, ki si jo zamišlja de Gaulle, je v Varšavi. Dejstvo, da Zahodna Nemčija ne priznava meje na Odri in Nisi, ovira de Gaullovo načrt. De Gaulle se trudi, da bi pripravil bonnske voditelje, da se odrečejo svoji nepopustli-

. . . in pri nas v Avstriji

ZVEZNI KANCLER OBSOJA TERORIZEM

Zvezni kancler dr. Klaus je 9. 9. govoril po radiu o južnotirolskem vprašanju in med drugim dejal, da so napor avstrijske vlade, da se zagotovi etnični skupini na Južnem Tirolskem dejanska avtonomija in večja varnost, bili otežkočeni od leta 1961 dalje z neodgovornim terorizmom, ki je povzročil mnogo bolečin in ki je resno poslabšal italijansko-avstrijske odnose. Po zadnjem atentatu je nastala napetost, ki se lahko zmanjša samo z jasno obsodbo in odločno borbo — z besedami in dejanji — terorizma na italijanski meji. Tako bo lahko ponovno prišlo do objektivnih razgovorov.

Avstrijski tisk obširno komentira sestanek 8. sept. v Salzburgu med predstavniki Volkspartei, deželno in zvezno avstrijsko vlado o »paketu« in o mednarodnih jamstvih. Vsi komentariji se v bistvu strinjajo, da so na petkovem sestanku prišli do soglasja o naslednjih dveh vprašanjih: 1. Avstrijska vlada mora premostiti sedanje razdobje, ko je vprašanje ostalo na mrtvi točki, zaradi česar bo Avstrija čimprej stopila v stik z Italijo. 2. Še vedno s težavo iščejo obliko mednarodnega jamstva, ki bi bilo sprejemljivo za Italijo, po drugi strani pa bi ga lahko sprejeli Južni Tirolci, ki pogojujejo sprejem »paketa« z mednarodnim jamstvom, pa naj bi bila političnega ali pravnega značaja. V tej zvezi nekateri listi pišejo o možnosti nadzorstva mednarodnega razsodišča v Haagu, ali pa o političnih jam-

vosti. Na drugi strani zahteva Poljska priznanje Vzhodne Nemčije. De Gaulle bi hotel razbiti ta začaran krog.

KRALJ HUSEIN O MOŽNOSTI PRIZNANJA IZRAELA

Jordanski kralj Husein je v intervjuju nemškemu tedniku »Der Spiegel« izjavil, da bi umik Izraelcev iz arabskega dela Jeruzalema in z zahodnega brega Jordana bil »zelo važen korak na poti h kakim oblikam priznanja Izraela«.

Medtem pa se bo Jordanija trudila, da znova dobi ta ozemlja, katerih prebivalci so Jordanci in »so pripravljene sodelovati s tujimi okupacijskimi oblastmi, samo kar je nujno potrebno«. Husein je ugotovil nato napake arabske informacijske službe pri ocenjevanju izraelske sile in je kritiziral Naserjev sklep o zapori Akabskega zaliva za izraelske ladje brez posvetovanja z drugimi arabskimi državami. Na ta način je med drugim vojna izbruhnila dvanaest ali osemnajst mesecev prej, preden so bili Arabci pripravljene.

Husein je potrdil, da mu je Levi Eškol poslal 5. junija poslanico, v kateri pravi, da Izrael ne bi napadel Jordanije, če se ta ne bi zganila. Pripomnil pa je, da tedaj niso imeli druge izbire nego pomagati zaveznikom. Izjavil je tudi, da mu je Naser prigovarjal, naj ne prekine diplomatskih odnosov z zahodnimi državami.

VELIKA BRITANIJA NE BO PRETRGALA STIKOV S KITAJSKO

Dnevnik »Times«, ki je navadno glasnik angleške vladne politike, a velja za neodvisen list, se je odločno zavzel za to, da Anglija še nadalje obdrži diplomatske stike s Kitajsko kljub kitajskemu besenju in grobostim proti angleškim diplomatom v Pekingu, kjer so rdeči gardisti celo požgali angleško poslaništvo. Anglija zdaj nima v Pekingu niti primernih uradnih prostorov za svoje zastopstvo. »Times« meni, da bi bilo škodljivo pretrgati diplomatske stike, ker bi jih potem kdaj pozneje težje spet navezali. Hkrati pa bi to škodovalo še bolj angleški posesti, Hongkongu (ki meji na Kitajsko in kjer se zadnje čase vrstijo nenehno hudi izgredi nahujskanega kitajskega prebivalstva).

VPLIV 7 MILIJARD DOLARJEV V IZRAELU

Sovjetski gospodarski časopis »Ekonomičeska gazeta« ugotavlja, da vsota v Izraelu naloženega tujega kapitala znaša okrog 7 milijard dolarjev. Povrh tega znaša vrednost podpor Združenih ameriških držav in Velike Britanije in Zapada Izraelu v dveh desetletjih do leta 1965 najmanj 4 milijarde dolarjev. Za vse te milijarde se je vredno bati. Če bi se vojna končala drugače, kakor pa se je razvijala letos, bi tuje naložbe bile seveda v nevarnosti.

stvih, tako bi Avstrija izjavila, da je spor urejen, šele ko bodo izpolnjene vse obveznosti, ki izhajajo iz »paketa«.

UMRL PRVI URADNIK AVSTRIJE: DR. CHALOUPKA

V torek, dne 5. septembra, je po dobro uspehi operaciji na ledvich na dunajski bolnišnici nenadoma preminil dr. Eduard Chaloupka, najvišji uradnik Avstrije.

Dr. Chaloupka je vodil predsedstveni oddelek v uradu zveznega kanclerja in je to funkcijo izvrševal nad dvajset let, ter služil tako kar štirim kanclerjem.

Eduard Chaloupka, ki je pred štirimi tedni slavil svojo 65-letnico, je obiskoval na Dunaju humanistično gimnazijo; svoje študije pa je končal leta 1926 kot doktor prava. Po kratki sodni praksi je prevzel leta 1927 službo na Nižjem Avstrijskem, a 1934 je bil poklican v novoustanovljeni predsedstveni oddelek urada zveznega kanclerja.

Po zasedbi Avstrije 1938 po Hitlerjevih četah, ga je novi režim preganjal: tri mesece je bil v priporu, pozneje pa so ga iz političnih razlogov odpustili iz državne službe. Po drugi svetovni vojni je dr. Eduard Chaloupka prevzel mesto namestnika vodje oddelka IV urada zveznega kanclerja, a že decembra istega leta, to je 1945 je bil imenovan za ministerialnega svetnika, pol leta kasneje pa mu je tedanji kancler ing. dr. Figl izročil posle predsedstvenega načelnika, a aprila 1947 je dobil naslov načelnik

SLOVENC

doma in po svetu

† Msgr. Lojze Novak

V sredo, dne 30. avgusta, je umrl v bolnici v Gorici msgr. Lojze Novak, častni kanonik stolnega kapitlja in eden izmed najbolj zaslužnih slovenskih duhovnikov na Goriškem.

Msgr. Lojze Novak se je rodil 27. junija 1881 v Trnovem na Krasu. V štirih letih je hodil v ljudsko šolo, gimnazijo je končal v Ljubljani, a bogoslovje v Gorici. Dne 3. majnika 1905 ga je nadškof A. Jordan v nadškofijski cerkvi sv. Križa posvetil v duhovnika.

Sprva je služboval kot kaplan v Solkanu, nato je kot gojenec »Avgušineja« na Dunaju dobro leto obiskoval višje bogoslovne vede, zatem je šel za župnega upravitelja v Ajdovščino. Septembra 1911 ga je nadškof Sedej poklical v Gorico za študijskega prefekta in knjižničarja v velikem semenišču. Obenem je bil tudi profesor sv. pisma nove zaveze. Toda srce ga je vlekle v dušno pastirstvo. Izdelal je župniške izpite in dne 20. novembra 1913 odšel v Breginj za župnika. A že 3. decembra 1914 je bil premeščen kot župnik dekan v Črniče na Vipavsko, kje je ostal celih 30 let. Nadškof Margotti ga je želel imeti blizu kot modrega svetovalca in ga je zato 14. julija 1944, torej sredi vojne vihrice, imenoval za kanonika goriškega stolnega kapitlja. Msgr. Novak je tako doživel konec vojne v Gorici. Leta 1947 ga je nadškof Margotti imenoval za dekana Sv. Andreja. Julija 1954 se je zaradi boleznih na obeh, pa tudi ker mu je bila zaradi izgube državljanstva ukinjena kanoniška kongrua, odpovedal svojemu položaju v stolnem kapitlju. Nadškof ga je brž imenoval za častnega kanonika in zastavil svoj vpliv, da mu je bilo vrnjeno italijansko državljanstvo. Poveril mu je župnijo v Štandrežu (1957), da je nato lahko dosegel pokojnino. Bila so za častiljivega starčka kaj težka leta, saj se je dejansko preživljal le z mašnimi intencijami. Ko je prejel pokojnino, je vedro lahko zrl v bodočnost. Veliko je premolil, veliko spovedoval in vračal dušni mir ter tolažbo vsem, ki so se nanj obračali. Italijani in Slovenci, s to stran in on stran meje.

V petek, dne 1. septembra dopoldne, so ga ponesli v stolno cerkev, kjer so se od njega nepretrgoma poslavljali duhovniki in verniki. Pogrebni obredi so se začeli ob 16. uri. Ob prisotnosti kakih 80 duhovnikov, med njimi jih je bilo veliko iz jugoslovanske strani, ter polne cerkve vernikov, je daroval mašo zadušnico stolni proš msgr. Just Soranzo. Po maši sta pokojniku v spomin spregovorila msgr. Soranzo v italijanščini in msgr. France Močnik v slovenščini. Ob odprtem grobu sta se poslovila še črniški dekan dr. Vetrh ter msgr. Lojze Škerl, škofov vikar, v imenu Tržačanov. Veličastni pogreb je dokazal, kakšen ugled in spoštovanje je užival msgr. Novak med sobratji in sploh med vsemi verniki.

Nastop hornista Jožeta Falouta

Pred kratkim je slovenski hornist Jože Falout nastopil v Gorici in Lignanu pod taktirko Armandala Rosa Parvellija z udinsko filharmonijo kot solist v Mozartovem koncertu za rog in orkester v Es-duru. Po uspešnem nastopu je sklenil pogodbo za nastop v Rimu, kjer bo z orkestrom RAI nastopil letos v novembru.

Odkritje spominske plošče Ivanu Preglju

„Klub starih goriških študentov“ vabi vse goriške rojake in druge Slovence za nedeljo 17. t. m., k Sv. Luciji (Most na Soči) k odkritju spominske plošče pisatelju Ivanu Preglju. Plošča bo vzidana na njegovi rojstni hiši.

oddelka ter bil uradno imenovan za predsedstvenega načelnika.

Dr. Chaloupka, ki je veljal za gorečega, poštenega ter zvestega Avstrijca, ter je videl svojo najplemenitejšo nalogo v varovanju najboljše uradniške tradicije, je najrajši deloval v miru. Tudi politično je stal v ozadju, čeravno je imel zaradi svoje visoke funkcije v Avstrijski kartelni zvezi izredno velik vpliv.

DR. KLAUS V SALZBURGU: »OBRNIMO SE K SLOVANOM«

»Položaj Avstrije v Evropi in zgodovinska izkustva od leta 1945 zahtevajo od Avstrije, da se krepkeje obrne k slovanskim narodom,« je dejal zvezni kancler dr. Josef Klaus v svojem govoru na II. mednarodnem salzburškem kongresu za slovansko zgodovino (podrobneje o kongresu čitajte na 3. strani).

Regensburški škof dr. Graber pa je na kongresu podčrtal, da je že skrajni čas, da bi se tri velika ljudstva: Romani, Germani in Slovani združili v eno skupnost, v Združeno Evropo, v kateri bi imeli vsi enake pravice in dolžnosti.

II. mednarodni salzbürško-regensburški kongres za slovensko zgodovino

Salzburg je postal mednarodno žarišče ne samo za umetnost (kot za slavnostne mednarodne igre in glasbo in likovne razstave), marveč tudi za znanost: zgodovino in zgodovinske razprave, zlasti v zvezi z nekdanjo vlogo kot cerkvenega misijonskega izhodišča.

Prvi tovrstni zgodovinski kongres je salzbürška univerza priredila leta 1963, ob 1100-letnici prihoda solunskih bratov sv. Cirila in Metoda med Slovane, letos pa je ista univerza spet povabila zgodovinarje, arheologe, etnografe in lingviste iz slovenskih in s slovenstvom povezanih dežel.

Letos je kot predmet razprav naslovljena: »Pogansko in krščansko slovenstvo«.

Kongres se je začel 1. septembra zvečer najprej z družabnim večerom udeležencev in udeleženk. Takoj v začetku je treba omeniti, da je prispele tudi veliko uglednih izobražen - znanstvenic.

Uradno pa se je kongres, ki je zanj prevzel pokroviteljstvo zvezni kancler dr. J. Klaus, pričel v soboto, 2. septembra dopoldne, ob 10. uri v veliki univerzitetni dvorani (Aula academica), ki je krasno poslikana in je v njej 750 sedežev. Ob slavnostnem donenju fanfar so v skoraj polno dvorano prispeli akademski senat, rektorja, salzbürške in regensburške univerze v ornatu, škofje: regensburški dr. Graber, celovški dr. Köstner, salzbürški nadškof dr. Rohrachar, dunajski grškopravoslavni dr. Krizostom Tšiter, zagrebški nadškof - kardinal dr. Šeper, zastopnika prosvetnega ministra dr. Pifflla-Perčevića, salzbürškega deželnega glavarja in mestni župan salzbürški.

Odličnike in goste udeležence je naprej pozdravil predsednik kongresa univ. prof. dr. Witsed Hensel iz Varšave, in sicer najprej v poljščini, nato v nemščini in francoščini.

Za njim je povzel slavnostno besedo rektor salzbürške univerze v ornatu mladostni dr. René Marčić, ki je vneseno orisal vlogo Salzburga od rimskih časov dalje in njegov poseg v slovenski svet s svojim krščanskim misijonarjenjem. Salzburg je v srednjem veku zaslovel kot alpski »tretji Rim«.

Spregovoril je tudi regensburški rektor dr. Franz Mayer, dalje predsednik dunajske Akademije znanosti dr. Erik Schmid in kongresiste so pozdravili zastopnik prosvetnega ministra, deželnega glavarja in mestni župan, ki je žele, naj bi se vsi počutili v Salzburgu kot doma.

Sledilo je takoj prvo znanstveno predavanje samega predsednika mednarodnega kongresa Poljaka dr. Hensla v nemščini o osnovah tvorne kulture pri poganskih Slovanih.

Po predavanju so se takoj znašli stari znanci in rojaki in si podajali roke. Slovenska skupina je dospela s častnim zastopstvom in razmeroma številno, tako univ. prof. dr. Milko Kos, univ. prof. dr. Rudolf Kolarič, dr. Sergej Vilfan z gospo, univ. docent dr. Jože Pogačnik, prof. Mavricij Zgonik iz Slovenije, dr. Rado Lenček s kolumbijske univerze v New Yorku, dr. Felicijan in prof. Muhr prav tako iz Združenih držav Amerike, s Koroškega pa dr. Metod Turnšek. Kajpak je Koroška častno zastopana po samem prevzvišenem goskofu dr. Köstnerju, ki si je vzel čas za udeležbo v soboto in nedeljo kot edini jugovzhodni škof poieg kardinala-nadškofa dr. Šeperja.

Popoldne so se v »mali akademski dvorani«, ki pa je precej obsežna, razvrstili naslednji predavatelji: dr. Joahim Hermann iz Berlina o duhovnih in versko-kulturnih predstavah severnih Slovanov, dr. Ana Pitrova iz Prage, o slovenskih naselbinah verskega značaja (govorila je v nemščini), dr. Vladimir Prohazka o slovanskem poganskem pravu (govoril v nemščini) in slednji dr. Rudolf Kolarič iz Ljubljane odn. iz Novega Sela o pokristjanjevanju Slovencev. Zborovanju je živahno predsedoval Rus univ. prof. Dimitrij Čezivskij iz Heidelberga.

Lepo, stvarno predavanje univ. prof. dr. R. Kolariča, strokovnjaka v slovenski lingvistik, je vzbudilo veliko zanimanje, ker je na podlagi najstarejšega prevoda slovenskega očenaša in drugih bogoslužnih molitev dokazal, da so prvi krščanski misijonarji med Slovenci znali slovenski jezik že iz slovenske domovine in so zato bili slovenizirani bivši Rimljani ali Kelti kot krščanski

prebivalci med Slovenci. Tako je dr. Turnškova podobna trditev v nedavno priobčevanih člankih v Našem tedniku dobila znanstveno potrditev tudi s strani slov. lingvisti!

Sobotni večer je izzvenel v veličastnem cerkvenem koncertu (v bližnji kolegialni cerkvi) hrvatskega pevskega zbora iz Zagreba. Ta zbor je navdušil številne udeležence, na katerem so bili tudi celovški škof dr. Köstner, grško-pravoslavni nadškof dr. Tšiter, kardinal dr. Šeper, rektorja dveh univerz, mestni župan in deželni glavar, s svojo visoko pevsko kulturo in po odličnem izvajanju melodičnih hrvatskih skladb iz preteklosti in sedanjosti (Vidakovic, Klobučar in Dugan).

V nedeljo, 3. septembra ni bilo predavanja, pač pa je v stolnici bila glagolska (staroslovenska maša), ki jo je daroval nadškof, kardinal dr. Šeper. Pri sv. maši so bili navzoči: zvezni kancler dr. Josef Klaus, zunanji minister dr. Lujo Tončič-Sorinj, deželni glavar dr. Lechner z gospo, mestni župan Alfred Back in mnogo drugih laičnih odličnikov in seveda nadškof dr. Rohrachar, škof regensburški dr. Graber in škof celovški dr. Jožef Köstner, stolni kapitelj, mnogo duhovščine, tudi pravoslavne. Prepeval je na koru pevski zbor iz Zagreba.

Pridigo je imel regensburški škof dr. Graber, ki je znan govornik z lepo besedo in z globoko vsebino. Visoki govornik je poudaril važno dejstvo, kako sta pred 1200 leti iz Carigrada dospela k Slovanom sv. brata Ciril in Metod in skozi slovanske dežele potovala v Rim, središče krščanstva, letos pa je papež Pavel VI. vrnil njun obisk in obiskal patriarha v Carigradu. Dialog ljubezni, delo za cerkveno edinstvo moramo nadaljevati.

Po slovesni staroslovanski sv. maši je bila v veliki univerzitetni dvorani slovenska akademska svečanost (Festakt), pri kateri je spregovoril sam zvezni kancler in nakazal vlogo Avstrije kot posredovalke zapadnega duhovnega sveta evropskemu Vzhodu tudi današnji čas. Zvezni kancler je govoril ze-

Baročno kiparstvo na slovenskem Štajerskem

V soboto, dne 16. septembra, bodo v Mariborskem pokrajinskem muzeju v gradu odprli največjo umetnostno zgodovinsko razstavo »Baročno kiparstvo na slovenskem Štajerskem«.

Razstava bo odprta do konca novembra v prvem nadstropju. Na pomoč je priskočil Zavod za spomeniško varstvo v Mariboru, brez katerega muzej ne bi mogel pravčasno pripraviti vseh kipov za razstavo. Restavrator Tone Blatnik je restavriral lesene plastike, ki jih je bilo treba popraviti, obnoviti in očistiti. Pri restavriranju so pomagali tudi sodelavci muzeja.

Na razstavi bodo prikazali več kot sto kipov iz Maribora, ki je bil središče kiparstva, ter Ptujja, Celja, Slovenjega Gradca, Slovenske Bistrice, Braslovč, Velenja, Laškega in številnih drugih krajev. Na razstavi bodo prikazali razvoj baročnega kiparstva z deli osrednjih predstavnikov na slovenskem Štajerskem. Na razstavi bodo prikazovali tudi baročne plastike nekaterih znanih avstrijskih umetnikov, ki so delali na Slovenskem.

Obiskovalcem razstave bo na voljo bogato ilustriran katalog, v katerem so poleg besedila v slovenščini, nemščini in fran-

Študijski dnevi slovenskih izobraženecv v Dragi

Kot lansko leto je tudi letos Društvo slovenskih izobraženecv organiziralo v Dragi pri Trstu študijske dneve.

Na predvečer študijskih dni, to je v petek, 1. septembra, pa so bili povabljeni delegati (bilo jih je nad 60) posameznih katoliških organizacij na študijski razgovor pod geslom »Dialog med nami 1967«. Razvrstili so se trije predavatelji.

Dr. Matej Poštovan je v skrbno pripravljenem referatu podal svoje misli, o nalogah, ki čakajo slovenske zamejske katoličane v njihovem javnem delovanju po koncilu. Dr. Vinko Zwitter je obrazložil delegatom pokoncilski položaj koroških Slovencev. Dr. Martin Kranner pa je govoril o pogledih in praktičnih izkušnjah na Goriskem.

lo prisrčno iz svojega velikega znanja in politične razgledanosti in povedal, da bo Avstrija še bolj poživila svoje zanimanje za slovanske sosedje.

Regensburški škof dr. Graber se mu je zahvalil z željo, da bi Avstrija bila tista dežela, ki narode duhovno združuje (Austria unicus).

Popoldne so se zbrali k sestanku kardinal Šeper in trije škofje, duhovniki in laiki z nekaterimi vrhovnimi pravoslavni odličniki (grško-pravoslavni nadškof in bogoslovni profesorji) na razgovor, kako pripraviti pot za cerkveno zedinjenje. Od Slovencev se je tega sestanka udeležil dr. Metod Turnšek.

Konstantinova sveča na grobu sv. Virgila

Sveča, ki je 29. julija bila blagoslovljena na grobu sv. Modesta pri Gospe Sveti in ki jo bodo slovenski književniki in književnice v jeseni ponesli v Rim na grob sv. Cirila, prvega slovenskega književnika, je tudi dospela v Salzburg. Prižgana je bila, na grobu sv. Virgila, ki je slovenskim Karantancem bil poslal sv. Modesta, in je med kardinalovo glagolsko sv. mašo bila na oltarju. Kardinal dr. Šeper jo je pri darovanju pokadil. V četrtek bo ta sveča ponesena še v Regensburg na grob sv. Emerana, ki je tudi z duhovnikom Vitalisom misijonaril pri Slovincih še pred sv. Modestom.

Živahna slovenska družabnost na kongresu

Slovenci so se takoj znašli in se čutili kot ena duhovna družina, čeprav so nekateri preko morja. Med njimi je velika prisrčnost in v pogovorih načenjajo svoje znanstvene probleme.

Pa ne samo med sabo, tudi s kongresisti iz drugih držav, zlasti iz slovanskih, so navezali prisrčne stike in razgovor. Dalje je prof. dr. Turnšek oskrbel obdaritev s slovenskimi jubilejnimi ciril-metodijskimi razglednicami. Od kardinala in cerkvenih dostojanstvenikov ter do udeležencev premnogih dežel so jih vsi s hvaležnostjo in radostjo sprejeli in vsi so zvedeli, da Slovenci praznujemo oba slavna jubileja: 1200-letnico pokristjanjenja in 1100-letnico obiska sv. bratov iz Soluna. Slovensko ime se na kongresu s častjo omenja. Dr. M. T.

VRISERJEVO »BAROČNO KIPARSTVO«

Te dni je pri Mladinski knjigi izšla v nakladi 8000 izvodov prva izmed 30 knjig obsežne in pomembne zbirke o zgodovini likovne umetnosti na Slovenskem »Baročno kiparstvo« dr. Sergeja Vrišerja.

Nestor slovenskih umetnostnih zgodovinarjev akademik dr. Franc Stele je dejal, da je »Baročno kiparstvo« knjiga, ki ji po zasnovi težko najdemo par pri Slovincih. Avtor dr. Sergej Vrišer je med drugim izrazil upanje, da bo njegovo delo opozorilo tudi na mnoge spomenike na Slovenskem, ki propadajo.

VRISERJEVO »BAROČNO KIPARSTVO«

Te dni je pri Mladinski knjigi izšla v nakladi 8000 izvodov prva izmed 30 knjig obsežne in pomembne zbirke o zgodovini likovne umetnosti na Slovenskem »Baročno kiparstvo« dr. Sergeja Vrišerja.

Nestor slovenskih umetnostnih zgodovinarjev akademik dr. Franc Stele je dejal, da je »Baročno kiparstvo« knjiga, ki ji po zasnovi težko najdemo par pri Slovincih. Avtor dr. Sergej Vrišer je med drugim izrazil upanje, da bo njegovo delo opozorilo tudi na mnoge spomenike na Slovenskem, ki propadajo.

Sodobni kulturni

portret

Sodobna bolgarska poezija

Sodobna bolgarska poezija izredno črpa iz tradicije. Po razkroju simbolizma, čigar glavni predstavniki so bili Pejo Javorov, Dimčo Debeljanov, Teodor Trajanov in Nikolaj Liliev, in v vsesplošni krizi, ki je zavladala po prvi svetovni vojni, sta se v bolgarski poeziji razvili dve novi struji: tako imenovani pesniki »septemvrijci« ter pesniki »humanisti«. Prvi (Ascen Razcvetnikov, Nikola Furnadžiev, Geo Milev) so z ekspresionističnimi sredstvi peli o strahotah po veliki ljudski vstaji septembra 1923. Drugi (Atanas Dalčev, Dimitr Pantelev, Elisaveta Bagrjana) pa so se uprli simbolizmu s tem, da so se obrnili k človeku, k njegovim vezem z naravo ter drobnim radostim in hrepenenjem.

Ob naglih družbenih spremembah pa se je vedno bolj krepila tudi proletarska poezija, ki je dosegla svoj višek v pesmih Hrista Smirneškega in Nikole Vapcarova.

Iz teh osnov se je razvila sodobna bolgarska poezija. Osvoboditev 9. septembra 1944 je prinesla Bolgariji novo družbeno ureditev in z njo tudi vse možnosti za razmah literature. Žal pa se je kmalu uveljavil »kult osebnosti«, ki je za dalj časa zmahil vse duhovno življenje in z njim tudi poezijo.

Sele odkrit boj proti »kultu« je ustvaril ugodnejše podnebje. Minili so časi, ko je bila poezija le »načrtno odražanje nalog človeštva« in ko je kritika javno razpravljala o škodljivosti ljubezenske poezije. Vedno jasneje se oblikuje neka nova poezija. V središču njene pozornosti je človek, pristopajo pa mu z razumom. Govorijo celo o novi struji, ki da ima predstavnike v vseh treh rodovih bolgarskih pesnikov, o filozofski, intelektualni poeziji.

Predstavniki starega rodu so zelo različno reagirali na »kult osebnosti«. Nekateri so povsem utihnili (Atanas Dalčev), drugi pa so se mogočno razmahnili (Hristo Radevski, Mladen Isaev, Nikola Lankov). Mnogi so preživljali globoko ustvarjalno krizo (Nikola Furnadžiev) in le prav malo jih je bilo takih, ki so s svojim talentom znali prebresti vse težave tega mračnega obdobja. Ena takih je bila Elisaveta Bagrjana. S svojo vedno svežo ženskostjo je znala ustvariti poezijo, ki jo že sedaj uvršča med klasične bolgarske literature.

»Kult osebnosti« je najgloblje prizadel srednji rod bolgarskih pesnikov. Največ pesniških obračunov s tem obdobjem in njegovimi posledicami je prišlo ravno izpod peresa teh pesnikov (Valeri Petrov, Pavel Matev, Dimitr Metodiev, Dobri Zotev). Ta rod je dal bolgarski poeziji vrsto izrednih pesnikov (Božidar Božilov, Georgi Džagarov in drugi). Najzanimivejši med njimi je nedvomno Veselin Hančev, prefirjen stilist in tenek mislec, eden od vodilnih predstavnikov filozofske poezije. Zelo priljubljena je tudi Blaga Dimitrova.

Posebno mesto v bolgarski poeziji zavzema Penjo Penev. V svojih krepkih verzih je pokazal ves ustvarjalni patos graditeljev nove družbe, istočasno pa je znal pokazati njihove skrite bolečine in probleme. Pravi jo mu »bolgarski Majakovski«. Žal pa je ta upa bolgarske poezije tragično preminil star komaj 29 let.

V novih razmerah so se nekateri pesniki starejšega rodu spet začeli oglašati (Atanas Dalčev), drugim pa je novi čas vtil novih moči, da so začeli ustvarjati dela kot v svojih najboljših dneh (Nikola Furnadžiev, Dimitr Pantelev).

Pesniki mladega rodu so zagovarjali potrebo po eksperimentiranju ter iskanju novih, modernejših izraznih možnosti. Svoje teoretične postavke so skušali dokazati z nekaterimi svojimi deli. Najdlje sta pri tem šla Stefan Canev in Ljubomir Levčev. Slednjega štejejo za najbolj nadarjenega filozofskega pesnika med mladimi. Oba pa sta bila deležna izredno ostre kritike.

Sicer pa mladi rod še vedno išče lastno podobo in le nekateri so dosegli zavidanja vredne rezultate (Vladimir Bašev, Konstantin Pavlov, Petr Karaangov). Posebno so zanimiva iskanja Slava Karaslavova, ki je prepričan, da je novo treba iskati ne v eksperimentih z obliko, temveč da se je treba nasloniti na ljudsko poezijo. Izredne simpatije bralcev je deležen sentimentalni lirik Damjan Damjanov.

(Dalje na 6. strani)

Pri nas na Koroškem

Romanje v Lurd

Že pred tedni smo brali v Tedniku razveseljivo opozorilo o romanju v Lurd. Avtopodjetje Sinčnik je spravilo to novico na noge. Seveda je to vzbudilo zanimanje pri naših ljudeh in se je javilo 24 oseb.

V petek, dne 18. avgusta, ob 4. uri zjutraj, so se zbrali pred Sinčnikom v Dobrli vesi. 5 oseb smo še grede pobrali v Galiciji, na Beli in v Rožu. Tako se je število povečalo na 29.

Navdušeno razpoloženje se je porajalo v jutranjem svitu, ob vzhajajočem soncu, med romarji. Vodstvo romanja je prevzel g. dr. Janez Skuk.

Peljali smo se s Koroške skozi Vzhodno Tirolsko in Južno Tirolsko. Na meji se nas zelo skrbno pregledali (tudi romarjem več ne zaupajo). Opoldne smo že bili na Brennerju in se nato spustili v prekrasno

gorsko deželo Tirolsko. Grede smo si ogledali tudi samostansko cerkev v Stamsu. Pozno zvečer smo se vzpenjali čez Arlberg in prišli že ponoči v Bludenz, kjer smo prvo noč prespali.

Že takoj v ranih urah naslednjega dne smo prispeli na švicarsko mejo. Švica je prav gotovo ena najbolj snežnih držav. Ti sočero rož na oknih gorskih hiš, čiste ceste, očarljiva gorska idila... Vse to prevzame človeka in občuduje pridne ljudi. Mašo smo opravili v najbolj znanem švicarskem romarskem svetišču pri Mariji v Pustinji (Maria Einsiedel). Ker smo imeli pred sabo še dolgo pot, smo se takoj po božji službi podali naprej. Šele ponoči smo se oddahnili na svojem cilju, pri slovenskih cestrah v Vieunu na Francoskem, kjer smo se počutili kakor doma ob domačem ognjišču.

18. avgust nam je bil prihranjen, da si ogledamo mesto Lyon in Ars ter okolico. Z

MASNO VINO pri Kristijanu BREZNIKU, Celovec, Viktringer Straße 5, tel. 22 51.

ZVEZA SLOVENSkih IZSELJENCEV n a z n a n j a :

Letošnji občni zbor bo v nedeljo, dne 17. septembra, s pričetkom ob 14. uri pri Ogrisu v Bilčovsu. Po občnem zboru bo tradicionalno družabno srečanje.

Vsi člani, prijatelji in znanci prisrčno vabljeni, da se s svojimi družinami udeležijo te prireditve ob 25-letnici izseljevanja koroških Slovencev.

Ponovna nesreča na gornjem Koroškem

Na Koroškem so v petek, dne 8. septembra, zjutraj zopet tulile sirene: Dravska dolina, doline Mölle, Liese in Malte so bile na robu nove katastrofe. Silno deževje je povzročilo zemeljske plazove in povodenj. Najteže sta bili tokrat prizadeti dolini Malte in Liese. V dolini Liese so razbesnele vode porušile hiše in mostove, cesto čez Katschberg je pri Rauchenkatschu odneslo. V dolini Malte je zemeljski plaz odrezal 80 nemških turistov, katere so rešili s helikopterji.

Zvezna vojska je poslala v poplavljeni kraje svoje enote.

V Beljaku so bili prebivalci nižje ležečih mestnih predelov že pripravljani, da se izselijo. Le malo centimetrov pod robom brega so se valile vodne mase Drave pretekli petek skozi Beljak.

velikim zanimanjem smo sledili razlaganju dr. Skuka o arškem župniku Jancazu Vianeju. Prav gotovo je tudi marsikateri od nas prinesel svoje težave njemu na oltar.

Ta dan je med slovenskimi sestrami prehitro minil. S pesmijo smo se drugi dan po maši poslovili od njih in se tako zahvalili za njihovo gostoljubnost in prijaznost.

Soboto jutro nas je popeljalo skozi francosko ravan Provence. Hiteli smo mimo

MIRKO KUMER:

Na 8. evropskem občinskem dnevu

Enako kot v Avstriji so tudi na zgornjem Bavarskem kmetje pri spravljanju sena. Travi je tu zelo lepa — gosta in ni občutiti kake suše kot v Podjuni. Tudi tukaj vse strojno delo. Nekaj pa je že suhega sena na švedskih jezdecih. Ko je bilo še manj toplo so travo obešali na žico.

Vozimo se po isti poti, kot so jo morali pred 1200 leti prejezditi slovenski kneževiči iz Karantanije, ki so služili kot talci bavarskim oblastnikom. Njih stan je bil na nekem otoku Chiemskega jezera. Tu so jih učili pisati in brati, jih pokristjanili in pogermanili. Ko so prišli pozneje zopet h Gospe Sveti, so začeli vladati v nemškem duhu in so se jim narodno zavodni Slovenci upirali. Prišlo je do medsebojnih bojov. Zmagali so pa — kot vedno in še sedaj — nemškomisleči (deutschgesinnte) Slovenci. Teh so se Bavarci v začetku kot orodja posluževali. Pošiljali pa so v Karantanijo vedno več svojih vojščakov — nekakih današnjih narednikov in častnikov, ki so s pomočjo Slovencev gradili utrdbe — gradove. Pri vsakem gradu pa so zgradili tudi stolp, okroglo globoko jamo, podobno današnjim silosom, v katero so zapirali morebiti neposlušne Slovence. Tam so jih puščali brez jedi in pijače; nekatere do smrti, druge pa so zopet potegnili ven, da so potem drugim oznanjali o grozoti v taki jami in jim naganjali strah v kosti. V vsaki občini so postavili tak grad s stolpom. Ni čuda, da je bilo potem lahko vladati neoboroženo in neuko ljudstvo. To gre še do danes, celih 1200 let.

Karl Rojšek:

V senci propagande, ki ni za kmeta

S Karničarko sicer ni stopil več v boj, pač pa se je zapletel z drugimi vaščani v prepir in tožbo, in sčasoma je imel proti sebi skoro pol vasi. Ker pa so odvetniki za lažje delo nekoliko dražji od dninarjev za težko, se je njegovo gospodarstvo občutno zamajalo. Iz obupa, da ne pride do namišljene pravice, je začel čim pogosteje zahajati v gostilno in pijančevati ter zamerjati delo, ki ga na kmetijah nikdar ne zmanjka. Posledica tega pa je bila, da je moral odprodajati živino iz hleva, kakor tudi že kose zemljišča.

Najtežje je bilo Kovšarici, ko je videla,

nešteti vinogradov in slin so se nam cedile ob pogledu na zrelo grozdje.

Naš vodja g. dr. Skuk nas je pripravil na Lurd. Z lurško pesmijo »Zvonovi zvonijo in z odprtimi očmi in ušesi smo priromali končno pozno ponoči v Lurd. Ni mogoče opisati občutkov, ki smo jih imeli, ko smo občudovali to slavno romarsko mesto. Po cesti je vrelo neprenehoma polno ljudi, avtomobili so drveli po ulicah, različne razsvetljave pa so nam odpirale lačne oči. Kljub temu smo se podali spat, da smo bili v nedeljo spočiti. V mogočni baziliki, kjer je lahko do 20 maš naenkrat, smo prisostvovali številnim bogoslužjem. Kdor ni doživel globokovernosti ljudstva, ki prihaja sem prosit Marijo, si ne more predstavljati, kaj je Lurd v resnici in kaj je pravo čiščenje Marije. Naj pridejo tisti sem in si ogledajo vse to, potem najbrž ne bodo več nasprotovali toliko Mariji. Marija je še tista, za kateri najdejo ljudje tolažbo in uslišanje. (Dalje prihodnjic)

2. nadaljevanje

Peljemo se isto pot, kot jo je moralo stori 3000 naših izseljencev, ki so jih 1942 nasilno vlekli semkaj na suženjsko delo.

Koliko pripornikov je šlo to pot v različne ječe in koncentracijska taborišča in v smrt. Breznik iz Pliberka, župnik Vauti in drugi.

V München prispemo o mraku. Na peronu povečerjamo hrenovke. Ugotovimo, da so veliko manjše in dražje kot pri nas na Koroškem. Tudi pivo je slabše in dražje. Ob 22. uri vstopimo v brzovlak, ki pelje do morja na otoku Rügen in ima potem zvezo na Švedsko. Naročeni so ležalni vagoni, a traja zelo dolgo predno dobimo odeje in rjuhe. Doplačati je treba za osebo 9.—DM. Župan z ženo je zlezal na vrhno posteljo, sam sem spal v srednji, Obertautscheva pa sta ostala spodaj. Spali smo prijetno. Vlak je brnel v neznano noč, mi pa »vlekli dreto« preko Zahodne v Vzhodno Nemčijo.

7. junija: Že ob treh zjutraj nas zbudijo tamkajšnji obmejni uradniki. Ljubka policistka zahteva potne liste in bere iz njih vse napačno. Da nam formularje in zahteva od vsakega 10.—DM za vizum v Vzhodno Nemčijo. Za njo pride carinik in da spet formularje, kjer je treba navesti koliko in kakšne denarje ali devize imamo s seboj. Pri povratku iz cone ne bomo smeli imeti več kot zdaj. Potniki godrnjajo o nepotrebnih sitnostih, ki se tu dogajajo.

(Dalje prihodnjic)

III. nadaljevanje

RAZPIS RAVNATELJSKEGA MESTA DRŽAVNE GIMNAZIJE ZA SLOVENCE

»Prosvetno ministrstvo je z odlokom z dne 9. 8. 1967, št. 109.218-V/3b/67, razpisalo mesto ravnatelja Državne gimnazije za Slovence ter sporoča v tej zvezi sledeče:

V območju deželnega šolskega sveta za Koroško bo na novo zasedeno mesto ravnatelja na Državni gimnaziji za Slovence v Celovcu. Prosilci za to mesto naj pošljejo prošnjo z lastnoročno napisanim življenjepisom uradnim putem do 30. 9. 1967 na naslov koroškega deželnega šolskega sveta.

Deželni šolski svet za Koroško, Paradeisergasse 7, (Burg), Celovec.»

DOBRLA VES

(† Marija Rutar)

V soboto, 9. septembra, ob pol osmih zvečer, je v Dorli vesi za zmerom zatisnila svoje trudne oči 45-letna Marija Rutar, soproga znanega trgovca in hotelirja v Dobrli vesi.

Pogreb blage pokojnice je bil v ponedeljek, 11. septembra, popoldne na domačem pokopališču. Osmina po rajni Mariji Rutar bo v ponedeljek, 18. septembra, v farni cerkvi v Dobrli vesi.

ŠT. PRIMOŽ V PODJUNI

Mladina iz Št. Primoža bo priredila v nedeljo, dne 17. septembra, ob 19. uri pri Voglu svoj mladinski ples. Igrajo maturanti Slovenske gimnazije.

Vsi lepo vabljeni!

Kovšar svoj dan, priskočila na pomoč oče in Tonče. Marsikateri voz dišečega sena sta naložila in zapeljala na Kovšarjevo dvorišče, marsikatero njivo zorala, in če ne bo dedca v kratkem pamet srečala, bosta pomagala spraviti tudi jesenske pridelke, že zaradi Neže, in njenih dveh otrok.

Kovšar je sicer v treznem večkrat premišljeval, kako da se v državi kljub izgubi

Galle Helena, dentistka, Bahnhofstr. 38, zopet ordinira. Ordinacija od 7.30—10.

Terlakove stranke ni nič bistvenega izpremenilo. Seveda, pri njem se je precej, in sicer na slabše.

»Kdo je temu kriv? Sosedovi ne. Saj me celo pozdravljajo, samo jaz molčim, ker pač nočem javno prevzeti krivde nase. Ali je hčerka, ki mi je vpričo vseh v gostilni takrat povedala svoje mnenje? Tudi žena, ta miroljubna duša ni nič kriva, in se moram le vprašati odkod jemlje potrpežljivost? (Nadaljevanje na 5. strani)

Pralni stroji - Eudora

Vam nudijo največje udobje za pranje pri najmanjši prostornini. Ima zavarano bodočnost zaradi štirinajstih pralnih programov. Gospodaren zaradi natančnega merjenja vodnega stanja, ker porabite 50% (odstotkov) manj toka. Prizanaša perilu zaradi kratkega pranja! Kvaliteten avstrijski izdelek. Pri strokovnem trgovcu od 4850.— naprej. Odjemalcem nudimo pomoč brez stroškov v vseh zveznih deželah.

Trgovsko podjetje **Blažej**

Bleiburg-Pliberk, tel. 04235 Libuče 302

Beljaku je pretila nova povodenj

ZNAMKA ZAUPANJA
GRUNDNER
Klagenfurt - Celovec
Wienergasse 10
(Promenadna casa)

V senci propagande ki ni za kmeta

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

vost, kje dobi dninarje za košnjo in spravljajanje sena, kje za oranje in spravljajanje drugih pridelkov, saj denarja že dalj časa ni pri hiši. Ali dela dolgove? Ne, Neža pa dolgovi, saj se jih boji kot hudič križa. Seveda če si natančno izprašam vest, je le nekaj krivde vsekakor pri meni. Oče te krivde bo brez dvoma širokoustni Terlak, blagoslov tej umazaniji pa je brez dvoma dal Vivčkov s svojim lažnivim umazanim gobcem. V moj kozarec ne bo nikdar več pomočil svojega žela.

Kar pravilno je Kovšar obsodil sebe in ona dva grešnika. Dobrotnika, ki je delal na njegovem polju, pa mnogokrat ni našel. Nobeden mu tega namreč ni pojasnil, da je tisti dninar sosedov Tonče, ker pač ni imel dosti stikov z vaščani, ki so bili v večini njegovi nasprotniki, sam pa tudi ni izpraševal. Da bi ta sosedov fant bil tisti dninar, ki dela zastoj, samo zaradi njegove hčere, to mu pa sploh ni šlo v glavo, raje nasprotno.

Da bi Tonče pri vsej Kovšarjevi zadolženosti pobral njegovo hčer in jo odpeljal na svoj dom, tega ne more verjeti, čeravno bi Kovšar nič ne imel proti, nasprotno, to bi bila njegova želja.

Rad bi dobil zopet stike s temi ljudmi. Toda kako? Nikdar nisem prosjačil, in moj ponos mi kljub tolikšnemu ponižanju tega ne dopušča, to prepuščam usodi, kakor bo pa bo.

Kovšarjevi postavni hčerki pa moramo resnici na ljubo povedati, da ni bila samo pridna, temveč tudi modra. Ko se je zvečer vsa trudna spravila v posteljo, je premišljevala, kako bi se dala odstraniti razvalina, ki jo je usoda nagrmadila na njihovo hišo. Res je, da če gre vse rakom zvižgat, ima ona zavetje pri Karničarju, toda mati in Lipče, kam pa s tema, če bo šlo tako naprej. Na vsak način bo treba to očeto početje ustaviti, toda ne s silo, s to pri očetu nič ne opraviš, saj je dobro poznala njegov značaj. Vse bo treba počasi in s pametjo pripraviti, da ne bo vzrojl.

Posvetovala se je z materjo, prišli sta na dobro misel, da bo treba stopiti v stik z maminim bratom, ki je bil priznan mizar v sosedni fari, že prej omenjeni Sevnikov Florjan.

Z materjo sta se domenili, da bo njen stric delal pohištvo za njo. Kdo pa bo plačal račun, ko je skoraj vse že prišlo na kant? Ljubezen je še ostala in volja tudi, denarja je zmanjkalo.

(Dalje prihodnjic)

ZDRAVNIŠKI KOTICEK:**Med uspešno zdravilo za vse**

Med je znan že iz davnih časov in marsikje ga zgodovina omenja. Zakaj je zauživanje medu priporočljivo: Predvsem je med znan kot uspešno zdravilo v mnogih primerih.

Medu ne zauživamo le zato, ker je sladek, pač pa zato, ker je redilno in zdravilno sredstvo. Napredek in čas mu nista našla nadomestila. Med ni kemična sestavina, pač pa izloček čebeljinega želodčka, kjer mu je bilo dano živo stanje.

Da se »živo« stanje, ki je v prebavi nujno potrebno, ne zaduši, ne segrevajte medu preko 60 stopinj, ker se ob segrevanju zamorijo kvasnice, ki vršijo v prebavi važno nalogo.

Kdor pije čaj, mleko ali kavo z medom, naj pijači primeša medu šele, ko se je tekočina primerno ohladila.

V medu je 60–70 odstotkov posebne vrste sladkorja. Sladkor, ki je v medu, preide v kri brez posebnega procesa našega želodca ali črevesja. Medtem ko so za prebavo zaužitega navadnega sladkorja potrebne kisline za njegovo razkrajanje, preden preide v kri. Zato povzroča želodcu in črevesju bolj ali manj naporno delo.

In prav zaradi lahke prebave je zauživanje medu priporočljivo kot redilno in zdravilno sredstvo. Ljudje ga še vedno premalo cenijo in upoštevajo. Zdravniki ga še vedno priporočajo.

Največ medu porabijo v Švici, Avstriji, Nemčiji in tudi Francozi ne zaostajajo. Večje količine uvažajo iz Jugoslavije in tudi iz prekomorskih držav. Tudi pri nas marsikatera gospodinja, ki pozna njegove dobre lastnosti, postreže z medom domačim in posebno otrokom. Zakaj bi tudi ne?

Športnikom in delavcem zauživanje medu vrača izčrpane moči.

Tudi osebam, ki so zaposlene v preobilenem in napornem duševnem delu, kakor dijakom in drugim, je zauživanje medu koristno. Izmučeni živci se odpočijejo, umirijo, okrepečajo in glavobol, ki ob takih prilikah navadno sledi, popusti.

Ne spiš? Preden se uležeš v posteljo, vzemi 1 ali 2 žlici medu, samega ali na vodi in — sladko lahko noč! Srcu in trudnim srčnim mišicam je med uspešno krepičilo in hrana. In je posebne srcu vedno dobrodošel, kakor olje nežnim ležajem motorja.

Pri zdravljeju ran, hudih ozeblin, gnojnih ran je mazanje z medom neprecenljivo sredstvo. Gnojne rane se kmalu sčistijo. In še v mnogih drugih primerih se med dobro obnese.

Otrokom na zdravljenju med na mleku množi krvna telesa ter jim daje okrogla ličeca. Med vsebuje tudi železo in zato je priporočljiv slabokrvnim in bledičnim. Čaj z ajbljo, timiana, cvetja detelje medenice z medom je izvrstno sredstvo, ki odganja katar in kroti siten kašelj. Včasih je bil med v prodaji v vsaki lekarni.

Med se najbolje ohrani v steklenih posodah in v suhi shrambi. Pocinkane posode niso uporabne, ker postane med v njih črn. Med iz takih posod je strupen, zato ne užiten.

In za dober tek! »Sendvič« za vse okuse. Poskusite: kruh namazan s surovim maslom in medom. Če jih imate pri rokah, posujte še ščepec zmletih mandeljnov in malica bo gotova. A.

RADIO CELOVEC**SLOVENSKE ODDAJE**

NEDELJA, 17. 9.: 7.30 Duhovni nagovor. 8 pesmi in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 18. 9.: 14.15 Poročila, vremenska napoved, objave. Iz ljudstva za ljudstvo. — 18.15 Kar po domače (Glasbena oddaja). — TOREK, 19. 9.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Športni mozaik. Koroški kulturni pregled. — SREDA, 20. 9.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 21. 9.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Za vsakega nekaj (Glasbena oddaja). — PETEK, 22. 9.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Od petka do petka. Po naših krajih in pri naših ljudeh. Rukovet (venček). Cerkev in svet. — SOBOTA, 23. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Kmet in vrtnar v septembru

Na njivi: Nadaljujemo s setvijo prezimnih rastlin. Pričnemo z ruvanjem temne pese. Preden jo vzimimo, moramo pustiti, da se korenine primerno osušijo. V tem mesecu mora biti krompir, ki ga je letos mnogo pobrala suša, spravljen pod streho. Če ob spravljanju krompirja moramo odbirati zdrave, srednje-debele gomolje, katere bomo uporabili za sebe.

Na travniku: Tudi otavo nam je letos pobrala suša morda pa bo še kaj pognala. Začnimo z jesenskim gnojenjem travnikov. Za gnojenje uporabimo dobro postani hlevski gnoj, kateremu dodamo umetna gnojila. Na travnikih, ki so bili že prejšnja leta dobro pognojeni s hlevskim gnojem, lahko uporabimo tudi samo umetna gnojila. Od umetnih gnojil uporabimo 3,5 — 4 stote na hektar kalijevih gnojil, 5 — 6 stotov na

hektar Thomasove žindre in 2 — 3 stote na hektar apnenega cijamida ali amosulfata. Opozarjamo, da so te količine navedene samo za orientacijo, da vsi travniki nimajo enakih zahtev.

Sadno drevje: Trgamo le dozorelo sadje. Črivo sadje pobiramo in zažigamo ali uporabljamo za krmiljenje. Prekopljemo kolarje okoli sadnih dreves.

Na vrtu: Sadimo endivijo, sejemo peteršilj, špinačo, motovilček, radič, solato berivko. Sejemo in sadimo v prisojne zaščitene lege. Da podaljšamo rodnost jajčevcev, paradižnikov in drugih rastlin jih zalivamo z 1-odstotno raztopino apnenega nitrata.

SEJEM RUMENEGA GOVEDA V LEOBNU

Dražbena centrala rumenega goveda v Leobnu naznanja, da bo nudila kupcem na sejmu v četrtek, 21. septembra, ugodne prodajne možnosti za bike in krave iz priznanih plemenskih hlevov.

V ta namen bo peljal 21. septembra, ob 6. uri zjutraj poseben avtobus iz Celovca, Museumgasse v Leoben. Vstop je možen tudi po dogovoru.

Vožnja stane: 70.— šilingov.

Kupci in interesi so prisrčno vabljeni!

Prijave pošljite do ponedeljka, 18. septembra, plemenski živinorejski zvezi rumenega goveda za Koroško, Celovec, Museumgasse 5, telefon 48-11.

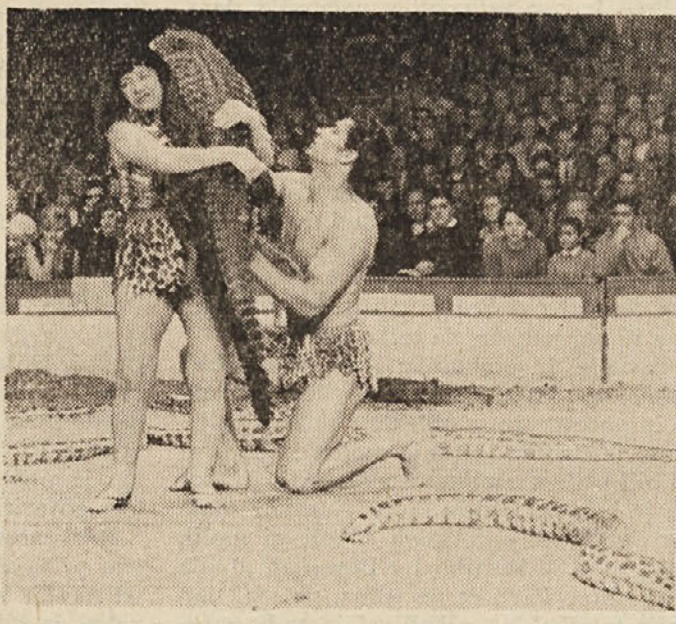
SEMINAR SLOVENISTOV

Na filozofski fakulteti v Ljubljani se je v ponedeljek, 28. avgusta, začel III. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Udeležuje se ga 36 slovenistov in slavistov iz 13 držav, in sicer: iz Avstrije, Češkoslovaške, Sovjetske zveze, Poljske, Bolgarije, Zahodne in Vzhodne Nemčije, Madžarske, Romunije, Italije, Francije, Združenih ameriških držav in Danske. V pozdravnem nagovoru je organizatorje in goste med drugim posebno tople pozdravil rektor ljubljanske univerze prof. ing. Albert Struna in jim zaželel uspešno delo. Seminar se bo končal v soboto, 9. septembra.

SADJARJI!

Najbolj zanesljivo rastoča sadna drevesca nudi domača sadna drevesnica MARKO POLZER, Lazar pri št. Vidu v Podjuni. Ribizelj, češplje, maravdelj polovična cena.

Ing. MARKO POLZER, pd. Lazar
ŠT. VID V PODJUNI

Cirkus Franz Althoff spet v Celovcu**Čar maneže**

»Tempo, živali in trapeci« se imenuje geslo največjega evropskega dirkalnega cirkusa Franza Althoffa, ki je prispel 11. septembra na Koroško.

Iz Wolfsberga, kjer je bila prva njegova postaja, je danes, 14. septembra, prispel v Celovec. Povsod, kjer nastopajo umetniki s svojim izbranim programom, navdušujejo občinstvo. Obširni, triurni spored se strogo drži gesla:

TEMPO: Vsaka od 35 podanih točk ne traja dalj časa kakor do štiri minute.

ŽIVALI: Glavna atrakcija tega znamenitega nemškega cirkuskega podjetja Franza Althoffa so velike točke z živalmi: 14 pleščočih slonov, preko 60 konj, velika mešana točka dresiranih levov, tigrov in panterjev z dreserjem Yvonnom, 12 opic, 24 krokodilov in mnogo drugega.

TRAPECI: Artisti in akrobati izvajajo velik del burnega in napetega programa; gledalcem zastaja dih pri njihovih vratomnih podvigih.

V Celovcu gostuje cirkus Franz Althoff od 14. do 18. septembra. Prva predstava je danes ob 19.30; v petek, soboto in ponedeljek bodo predstave ob 15. uri in 19.30; medtem ko je v nedeljo, 17. septembra, malo spremenjen čas: prva predstava je že ob 14.30, zvečer pa ob 18. uri.

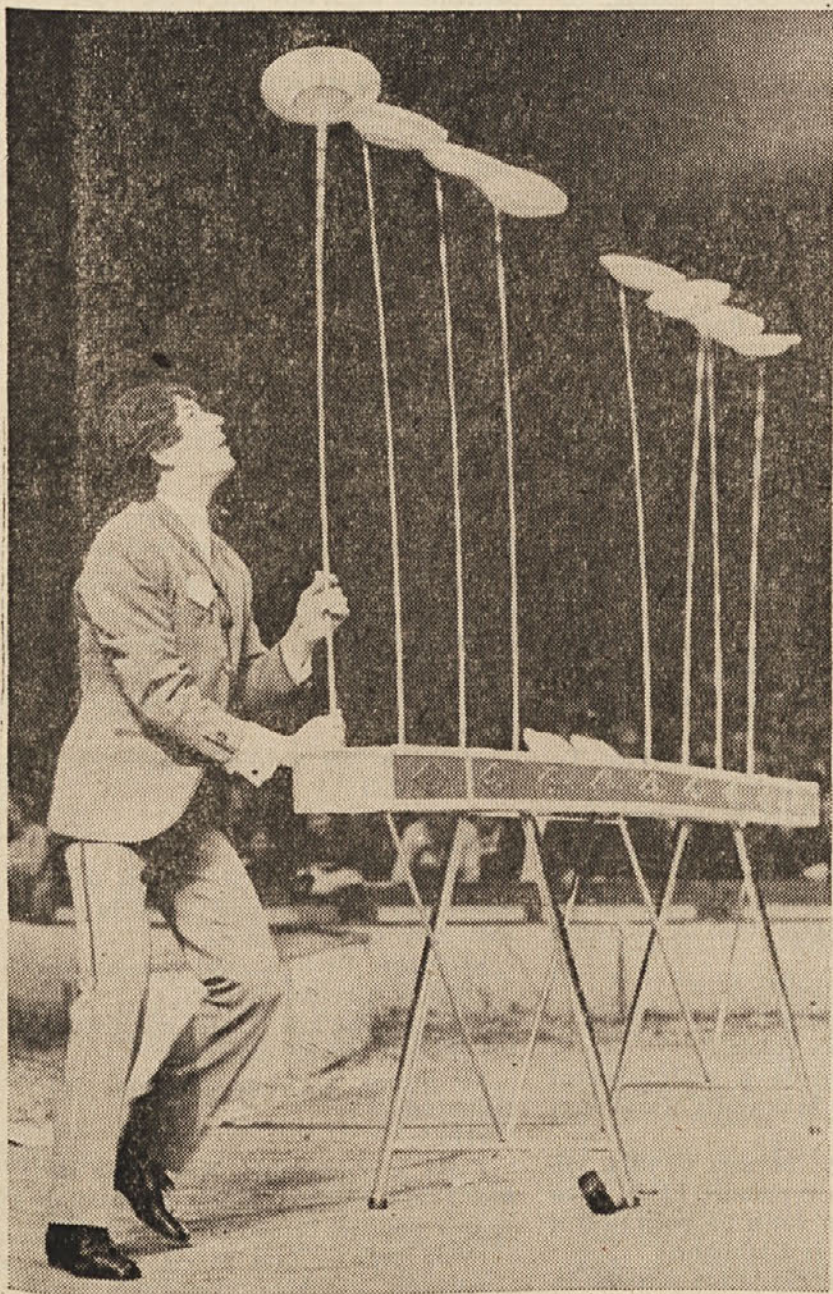
SLIKA: Akrobat s krožniki kaže svojo nepogrešljivo tehniko in ve, kako se taki stvari streže.

SLIKA: Koringa se imenuje ta nenavadna ženska, ki se najrajši druži s krokodili in kačami velikankami. Ta Indijka, v kateri žilah se pretaka tudi francoska kri, je edini ženski fakir na svetu. Koroško prebivalstvo lahko sedaj, ob gostovanju tega edinstvenega dirkalnega cirkusa, občuduje Koringo v družbi s temi nevarnimi reptilijami (plazilci).

Na Sveto goro pri Gorici!

Za 250-letnico kronanja Marijine podobe na Sveti gori bo glavna zaključna slovesnost v soboto in nedeljo, 16. in 17. septembra. V soboto bo ob 19. uri slovesna maša, ki jo bo daroval župnik in prelat Andrej Simčič iz Solkana. Ob avemariji bo po vseh župnijah Slovenskega Primorja nekaj minut slovesnega zvonjenja.

V nedeljo opolnoči bo imel slovesno mašo marijanski škof dr. Držičnik; ob 8. uri zjutraj pa koprski škof dr. Jenko. Ob 10. uri bo pontifikalna maša in govor ljubljanskega nadškofa dr. Pogačnika. Med mašo bodo molitve za skupno posvetitev Marijinemu Srcu.

Pisatelj Karel Mauser o Koroški in koroških Slovencih

»Še imam v očeh zadnjo podobo Koroške, ko sem jemal slovo od te lepe zemlje, ko sem zadnjikrat lovil v ušesa pojočo koroško govornico, mi je bilo grozno hudo.

Zelo ljubim svoj dom, tisto pest slovenske revščine, ki se mi zdi posebno zdaj v tujini tako lepa. In vendar, ko bi ne bil doma na Gorenjskem, bi želel biti doma v Rožu, na Zilji ali pa v Podjuni na Koroškem.

Marsikomu se morda zdi, da je govorjenje o Koroški neumno in brez pomena, da slovenski življenjski tam umira, in da ne bo dolgo, ko bodo mrtvo Koroško deli v krsto in jo zagrebli. Vendar ni tako. Da, želeli so in še žele, da bi slovenstvo na Koroškem umrlo. Toda prišla je ura, ko je pest udarila v to slovensko življenje, zatrla tisto, kar je po slovensko samo še dišalo in dvignila, kar je bilo še zdravo in močno. In danes Koroška diši kakor roža v prvem brstju. Življenje iz dneva v dan raste; krepi ga podpora ameriških Slovencev. Krepi ga. Res je, duhovi so se razločili, toda več kot jasno je, da je bilo to nujno potrebno. Danes postaja Koroška spet kulturno središče; celovška Mohorjeva družba povezuje slovenske raztresene ude po svetu in postavlja na noge tradicijo, ki je bila v nevarnosti, da zaspri. Ne smemo pozabiti, da je bilo treba graditi na razvalinah, s praznim žepom, in da so nosilci imeli od vsega samo idealizem. Ovire na vseh straneh. Politična razklanost je mešala duhove, nasprotniki so rasli tu in tam, toda vera in močno upanje sta pognali prvi sad, ki ga moramo biti veseli vsi Slovenci. Slovenske knjige Mohorjeve družbe romajo po svetu in bude znova tisto prijetno zavest slovenske skupnosti in domačnosti.

Še ko sem bil v taborišču, sem skušal pokazati potrebo koroških Slovencev. Danes, ko živim na ameriških tleh in mislim nazaj, se mi zdi, da bi grešil, če bi molčal in pozabil na Koroško. Je namreč tako: mimo lepega gre človek samo enkrat, toda lepega ne bo pozabil nikoli več. Tudi bi bil greh prezreti obupni boj koroških Slovencev, zakaj boj, ki ga oni danes bojujejo, je pravičen in nikomur ne jemlje ničesar. Vprašanje slovenske manjšine na Koroškem pa se nekoč mora rešiti, zakaj mirno sožitje dveh narodov v eni državi je voljni kamen državne ustave.

Ko sem pred odhodom s Koroške stal pred ograjenim vojvodskim prestolom, mi je bilo bridko. Pastir je pasel krave okoli njega in ljudje so hodili mimo njega kakor mimo kamna, ki ga je pustila voda, ko je spremenila strugo. Gledal sem z mahom porasli sedež in zdelo se mi je, da vidim ravnino okoli polno slovenskih kmetov in pravico za vse enako. Stoletja so potekla od

zadnjega ustoličenja. Vojvodski stol je osamel, ogradili so ga z bodočo ograjo in Pravica je dobila dva obraza.

Lahko je danes razbiti vojvodski prestol, ni pa mogoče razbiti duha, ki je skozi stoletja vel iz tega kamna in napolnjeval slovenski življenjski na Koroškem. Vojvodski prestol ostane simbol tiste slovenske svete pravice, ki ni nikoli krivična in da živeti meni in tebi; ki ne udarja krivično in nikoli ne zasmehuje samo sebe.

Zgodovina se ne piše od danes. Zgodovina ni tudi samo od včeraj. Zato je treba pri presoji koroškega vprašanja iti daleč nazaj, prelistati statistike in povsem tem deti na tehtnico vse. Tedaj mirne duše lahko rečemo, da se je politični in kulturni položaj koroških Slovencev slabšal iz leta v leto in prišel v štadij, ko je mirno presojajoči človek moral obsojati ravnanje tistih, ki bi morali rezati pravico po božji volji, pa so se dali voditi od šovinizma. Danes bi radi zmignili z rameni, in kakor farizej pokazali tujcu, da na Koroškem ne govore slovensko, temveč »windisch« in da je o slovenstvu neumno govoriti, ker ga na Koroškem ni!

Razvoj na Koroškem pa kaže drugače! Slovenstvo raste, slovenska pesem pa doživlja veliko zmagoslavje. Lahko je mrtve pokopati, težko pa žive ubiti. To nasprotniki slovenskega življenja na Koroškem dobro čutijo in si na vso moč prizadevajo, da bi življenje vsaj zavirali. Že to je močan dokaz, da naš življenjski na Koroškem živi in da se tega življenja tudi globoko zaveda. Zakaj bi jo sicer tiščali k tlom? Mrtvi se tako nikoli več ne vzdigne.

Veliko je danes govorjenja o slovenski skupnosti, ki postaja na žalost frazarsko.

Na soncu in v morju

(Pismo s počitnic ob Jadranu. Z bralci našega lista kramlja Alojzij Vauti, selski župnik)

Človeku ni dobro samemu biti — niti doma, še manj pa, če za nekaj tednov premenjaš svoje bivališče. Zato mi je prav prišlo, da je zdravnik mojemu šmarjškemu sosedu Janku predpisal 3–4 tedensko vdihavanje morskoga zraka. Pozimi mu je namreč opešal glas, morski zrak pa je zoper take boleznij najbolj učinkovito zdravilo. Bova pa letos zopet kakor že več let skupaj preživljala dopust in si s sončnim in kopanjem utrjevala zdravje. V sredo po Veliki Gospojnici me je s prtljago vred pobasal v svoj voz; po srečni vožnji in več postajah sva bila pred večerom že na cilju v Lovranu.

Pred leti so prihajali v počitniški dom, ki ga s posestvom vred oskrbujejo sestre notredamke iz Ilirske Bistrice, na oddih sa-

kdor misli resno, ima ob Koroški dovolj prilike, da to pokaže. Vsi mi se premalo zavedamo, da bomo nekoč dajali odgovor tudi za razmerje do svoje sokrvi. Vsak bo nekoč odgovorjal. In bojim se, da bo naš odgovor prekleto briček. Cankar je čutil to odgovornost in jo je strnil v en stavek, Mati, Dmovina, Bog. To srednje med družinsko skupnostjo in med božjim sinovstvom je domovinska skupnost, ki bi nas morala trdno vezati in nas sklepati kot ude katoliškega naroda za zadnji člen — na Boga, ki je Oče vseh narodov.

Bojim se, da smo slepi in da je med nami marsikdo farizej v templju, ki je dajal davek od popra in kumine, pa ga ni bilo sram prelomiti stvar v veliki stvari. Mislimo o velikem delu za narod, zraven pa molče gledamo obupen boj slovenskega življenja na Koroškem. Veliko jih je, ki so se že zganili. Daj Bog, da bi se še drugi!

In enega se naučimo: Z delom pokažimo, da v nas slovenstvo ni fraza in da se odgovornosti zavedamo. Z molkom in prekrižanimi rokami pa smo žalosni pogrebnički, ki pokopavamo svojo kulturno dediščino.

Dies irae, dies illae...

Tedaj boš vprašan, kaj si delal. Če si bil pes in nisi lajal v ta zmedeni čas, tedaj ne čakaj, ker si se sam obsodil.

Credo... Verujem.

Verujem, da živimo, da rastemo, da je sonce božje oko, ki nas gleda: narode in rodove, od človeka v ledeni kolibi do slovenskega kmetiča, ki je prav tako kakor vsak odsvit nebeške dobrote in ga žaja po Pravici, ki je z dletom nekoč vsekala postavilo v kamen:

Ne kradi! Ne kradi narodu jezika, ne besede in ne pesmi. Vse to sem mu dal, da me slavi in časti.

Deo gratias!

Bogu hvala! In ljudem, ki to razumejo, naj si bo človek kakor jaz ali človek, ki daje zakone!

Študijski dnevi slovenskih izobražencev v Dragi

(Nadaljevanje s 3. strani)

Drugi del dopoldneva je bil namenjen analizam sociološkega sestava zamejskih Slovencev. Dr. Samo Pahor je svoja izvajanja podkrepil s statističnimi podatki. Za Goriško je podal zelo zanimive izsledke akademik M. Sussi. O Beneški Sloveniji in o Kanalski dolini pa je na kratko spregovoril prof. J. Peterlin.

Zadnje predavanje pa je imel časnikiar Drago Legiša, devinsko-nabrežinski župan. Nakazal je svoje poglede, kako bi približali današnjemu stanju prebivalstva naše javno delovanje.

Konkretna naloga, ki so si jo zadali organizatorji ob zaključku študijskih dni, je čim vernejši statistični popis zamejskih Slovencev. Društvo slovenskih izobražencev je tudi sklenilo, da bo objavilo vsa predavanja v posebni brošuri.

še ni bilo hitrih prometnih sredstev, ljudje niso veliko potovali, vse je ostajalo v ožjih mejah domovine. Dandanes pa, v dobi železnic, parobrodov, avtov, letal, se mnogo potuje križem sveta, v druge dežele, med druge narode, med ljudi drugega jezika. Koliko lažje ti je, če se moreš z njimi pomeniti! Ideja Panevrope, združenje evropskih držav v enoto, se bo prej ali slej uresničila. Vsi bomo državljani iste velike države, vsi narodi bratje med seboj, povsod nam pot odprta, ne bo treba več potnih listov in vizumov. Čim več pa boš jezikov znal, tem lažje ti bo!

Ob narodnih mejah in v krajih, kjer so pripadniki več narodov pomešani med seboj, naj bi vsakdo znal vsaj za večjo potrebo tudi drugi jezik. Govoril sem z gospodom iz Banata. Tam bivajo Srbi, Madžari Nemci mešar.o. Vsakdo pa zna poleg svojega materinega jezika tudi oba druga jezika. Že kot otrok je znal tri jezike, pozneje se je v šolah naučil še drugih, da jih govori sedaj šest, njegov brat pa osem!

Na Koroškem pač ni Slovenca, ki bi rekel: Nemško nočem znati! Vsakdo uvidi potrebo znanja drugega deželnega in državnega jezika. Le redki pa so Nemci, ki so se priučili slovenščine. Kako zaplankano pamet pa imajo tisti slovenski starši, ki nočejo, da bi njihovi otroci slovensko znali in govorijo z njimi od detinskih let dalje le nemško, največkrat spakedrano. Kakor da bi bila za otroke huda nesreča, če bi slovensko znali in govorili. Kakor da naj bo otrok še ponosen na to, da slovensko ne zna, kakor da je slovenski jezik grd, manjvreden, da ga naj mrzi! S takim bedastim ravnanjem starši otrokom le škodujejo, ker jim zabranijo to, kar bodo v poznejših letih morda še zelo potrebovali. Pametni starši govore z otrokom v materinem jeziku, ga v šoli prijavijo k pouku slovenščine, ker vedo, da se bo otrok na tej podlagi nemščine lažje in bolje priučil.

Janez Jalen

24

Ograd

»Nič ne bom pričala. Sodnikov in advokatov in porotnikov sem čez glavo sita.« Pavla je spregovorila odločno kakor doslej, odkar je bila doma, še nikoli ni.

»Vragal! Nekako pa se vendarle mora razjasniti!« Gradišnik je jezno iztrkal pepel iz pipe.

»Sama dobro vem. Zato pa — Jutri pojdem v Gorico.«

»Res?«

»Prav zares.«

»Imaš prav. Kaj bi se skrivala. Naj bo druge sram, ne tebe. Če hočeš, te spremim.«

»Bolj prav bo, da ne.«

»Kakor veš.«

Po hiši je zadišalo po črni kavi. V nobeni kavarni bi ne moglo lepše. Zrna zanj je poslal stric iz Trsta. Gradišnikovo podjetje se je bilo zadnje leto spet trdno postavilo na noge.

Pavla je brž posebala vroče poživilo, voščila lahko noč in se umaknila v svojo sobo v nadstropje. Gradišnika sta se pa še dolgo pogovarjala o svojem edinem, nesrečnem otroku. Nazadnje sta pomolila. Preden sta odšla spat, je gospodinja zavarovala preostalo žerjavico s pepelom. Gospodar pa je ugasnil izpod stropa visečo svetilko.

Zunaj so regljale žabe. V Gričju je pel

Jaz jih ne bom povsila. Jih nimam za kaj. Kako pa ti prestaneš srečanje, bomo šele videli.«

Pavli se ni nič mudilo. Preden je odšla spod v hišo, je zalila še nageljnomo in drugim cveticam na oknih.

Zložno, kakor bi bila pustila doma vse skrbi, je Pavla šla navzdol po cesti proti Gorici. Hoja jo je utrujala. Ni je bila več vajena in sonce je pripekalo in dehteče mlado zelenje jo je kar nekako omamljalo. Srečala Pavla ni nikogar. Tudi skozi Pevmo je prišla, da ji ni bilo treba z nikomer govoriti.

Pred mostom čez Sočo je pa od Podgore sem prihajal z odločnim korakom visokorasel možki. V rokah je nosil črn kovček in videti je bilo, da se mu mudi. Je, ali ni. Seveda je. Vipavčev Andrej, medicinec. To se pravi, ne več medicinec, že nekaj let mora biti doktor. Pavla bi se bila rada umaknila srečanju, pa je bilo že prepozno. Tudi Andrej je njo prepoznal in jo zdaleč pozdravil. Prav v stiku obeh cesta sta si segla v roke. Doktor Vipavec je vedro spregovoril:

»Bog te sprimi, Pavla!«

»Pozdravljen, Andrej!«

»Dolgo se že nisva videla.«

Pavla se je zbalala, da ji Andrej omeni Begunje. Zardela je in povsila oči: »Precej dolgo ne.«

Zdravniku Pavlina zadrega ni ušla. Hitel je popravljati: »Še pomniš, Pavla, kako veselo smo se včasih vozili na počitnice; ti iz Škofje Loke, jaz iz Ljubljane.«

Kakor bi Pavla hotela vrniti nerodno iz-

rečeno besedo, je nekako oponesla: »Tako krat sem bila še skoraj otrok in sedmo in osmošolci ste se kaj malo menili za nas. Tem bolj vneto ste pa pogledavali za večjimi dekleti.«

»Je že res,« je pritrdil Andrej in pristavil: »Ko sem se pa čez leto dni po maturi vrnil z Dunaja in te srečal, bi ti bil najrajši zapel:«

»Med otroki se igrala, draga, lani, letos že vnemaš srca vsa med nami!«

»Čas hiti,« je dopolnila s Prešernovo besedo po njegovi gazeli izrečeno misel.

»Da. Komaj smo se dobro zavedeli, kako lepo si se razcvetela, si bila že poročena. Marsikomu te je bilo žal. Posebno, ker si vzela Filipa.«

»Zakaj ravno zavoljo njega?« Pavla je znova zardela.

»I, no —!«

»Kaj?«

»Tebi se je Andrejčič pokazal samo od sončne strani, mi pa smo že kot bruci spoznali tudi njegove sence.«

»Kakšne?« Pavli je začel zastajati korak.

»Rad si je veliko privoščil.«

»Iz premožne hiše je. Mar mu niso od doma pošiljali dovolj denarja?«

»Še preveč. Ko bi ga bili meni vsaj desetino toliko.«

»Hm!«

Pavla je obmolnila. Nekaj časa sta šla molče proti soškemu mostu. Obotavljaje se je spet poprijel besedo doktor Vipavec:

»Veš, Pavla — Zato pa —«

Zdravnik je nehote prijel Pavlo za roko.

P ∞ I ∞ S ∞ A ∞ N ∞ O B ∞ R ∞ A ∞ N ∞ J ∞ E

FRANC RESMAN:

11

Iz dnevnika slovenskega izseljenca

Ker pa v naših sobah nismo imeli nobenih omar in tudi v hiši nobenega prostora, smo hranili vse reči, ki jih nismo vsak dan potrebovali, v neki prazni hiši, ki je bila oddaljena dobrih 500 m od taborišča. Ta hiša pa nam ni prišla prav samo zato, ker smo imeli sedaj vzrok, da smo prišli vsaj za nekaj časa izpred oči našemu vodji, ampak tudi zaradi tega, ker je bila koj tam zraven pošta. In ta je sprejela in večkrat tudi kar nam izročila pošto, ker je bilo vsako pismo prebrano in vsak paket pregledan, če ne bi bilo v njem kaj sumljivega. Slovensko pa sploh nismo smeli pisati. Ko je nekoč naš sosed Ažman skrivaj prinesel v taborišče paket ter ga odprl in ga je pri tem zasačil vodja, je bil za teden dni zaprt na okrajnem sodišču v Emskirchnu. Seveda pa tedaj še nismo vedeli, da je naša pošta tudi že doma na Koroškem pregledana, še preden je nastopila pot v taborišče.

Naša prva opravila v taborišču

Po malem so nam začeli dodeljevati tudi manjša dela. Kot prvo smo morali prevajati samotež po travniku gnojnico. Nato pa smo začeli kopati in obdelovati vrt za zelenjavo, na katerem smo delali kar 14 dni. Ženske pa so vrt lepo zravnale, naredile gredice ter nasajale fižol, zelje in solato. To je bila vsaj majhna sprememba in čas je tudi hitreje potekel.

Delali sicer nismo radi, a kaj hočeš, če moraš. Kdor pa je le mogel, se je delu izmikal. Kobenčič (doma v bližini Loge vesi) je imel kilo, Fonar je bil vojni invalid, Čemernjak pa je imel izpuščaje v zatilniku in, če je le od daleč videl prihajati taboriščnega vodjo, je držal svojo roko varujoče za vrat ter hodil sključeno, da bi se ga sam Bog usmilil. Ti »bolniki« pa so se morali potikati po kotih taborišča, ker kadar jih je videl vodja, jih je ozmerjal.

Takoj nato, ko smo bili z zelenjadnim vrtno gotovi, bilo je prve dni majnika, nam je vodja naznanil, da bomo začeli kopati zaklonišče proti bombnim napadom in da bomo za to plačani od tvrde, ki je to delo prevzela, in sicer 32 Rpf na uro. Ko smo začeli kopati, je nekaj žensk začelo šepetati, da si kopljejo lastni grob, zato sem kuharico Mojco podražil: »Bomo vsaj toplo ležali, če se bomo dovolj stisnili.« Pa je bila ženica tako huda, da sem ji šele na podlagi načrta dokazal, da bi bil ta grob za nas veliko prevelik in ji zato zaenkrat še ni treba imeti strahu pred smrtjo. Ko smo imeli rove skopane, so jih tesarji

podprli, nakar smo jih mi spet lepo zasuli ter posejali s travnim semenom.

Namestnik vodje in Gestapo

Namestnik našega taboriščnega vodje in obenem nekaj hišnik, bolje povedano »Hausknecht«, je bil neki Schmidt, star pripadnik SS, ki še svoje dni ni resno delal. Pravil nam je, da je bil eden prvih Hitlerjevih tovarišev. Bil pa je zamazan, da se je svetil, in večkrat tudi precej raztrgan. Svojo sobo je imel v II. nadstropju, od koder je imel lep razgled na dve strani taboriščnega vrta in tudi na kolodvor. Ko so začeli prihajati obiski, je vsakega, ki je izstopil s kovčkom iz vlaka, takoj javil v pisarni. Za nekaj mark pa se je ponudil tudi za posredovalca, a samo v zadevah, ki njemu niso bile v škodo. Pa je moral potem ravno zaradi nezanesljivosti zapustiti službo, ki mu je bila sila všeč.

Ko mu je nekoč Kobenčič dal večjo vsoto denarja, da mu nese pismo na pošto, je ta denar vzel, pismo pa kljub temu prejel oddal v pisarni. V tem pismu pa je bil Kobenčič nekoliko nepreviden. Par dni nato so ga že klicali v pisarno, kjer ga je čakala Gestapo iz Nürnberga.

Naše okno je bilo naravnost pod oknom pisarne in tako sem se trudil in prislušk

koval, da bi kaj slišal. Zasliševali so ga več ur. Pa je bil mož lisjak. Zagovarjal se je, da je bil pravzaprav zmeraj za Nemce ter da je bil tudi »Abwehrkämpfer« in še marsikaj; tudi to, da ga je dal župan samo zato izseliti, ker se ga je bal kot tekmeča za občinski stolček. Res se mu nato ni ničesar zgodilo. Kaj so ga zasliševali, pa ni pred nami ničesar omenil.

Nekaj dni nato je bila spet Gestapo v taborišču. Tokrat so prišli nad Trabesingerja iz Loge vesi. Tožili so ga, da je hotel zažgati svojo hišo. Kot dokaze pa so privlekli na dan kose ožganega platna. Že čisto opupan se je končno le spomnil, da je njegova žena preteklo zimo vrgla na peč neki prt, da bi se posušil, peč pa nato zakurila. A ko se je nanj potem spomnila, je bilo že prepozno. Prt je bil precej ožgan in zaradi tega bi moral ubogi Trabesinger kmalu v zapor.

Bilo nas je tam več invalidov iz prve svetovne vojne in smo zaradi naše izselitve protestirali pri notranjem ministrstvu. Najprej sem jaz napisal osnutek in pokazal ostalim. Kobenčič je menil, da je to dosti preveč zmerno sestavljeno, in je nato on sam napisal ostro pismo, katerega smo potem tudi vsi podpisali. Še danes pa sem mnenja, da se takrat nikakor nismo zavedali, kje smo, pa tudi pismo ni moglo priti na pristojno mesto, ker pozneje so bili posamezni izseljenci še zaradi dosti nepomembnejših reči klicani na zagovor ali tudi zaprti.

stoji nenavadna klop, dolga dva metra, izklesana iz marmorja. Zdaj rabi popotnim ljudem in utrujenim vinskim bratcem za počitek. Njen prvotni namen pa je bil vse drugačen. Klop je bila namreč prej rimski sarkofag, v katerem je 1500 let počival neki rimski centurion. Sarkofag so odkrili v 18. stoletju ob poplavih na dnu reke Meže.

• Matevž Gros iz Bitenj pri Kranju je prav gotovo eden izmed redkih ljudi, ki ima na desni roki namesto pet kar šest prstov. Sam pravi, da ga pri delu šesti prst prav nič ne ovira. Zdravniki so ga že hoteli odrezati, toda Matevž Gros se je temu odločno uprl.

• V celjskem muzeju imajo zlatnik rimskega cesarja Avrelija iz let 270–275 po Kr. Ker sta na svetu doslej znana le dva zlatnika, ga kajpak skrbno hranijo.

Zlate misli iz Slomškovih del

Mrtvi nas živeti učijo.

Otrok prava sreča so bogaboječji starši, pa tudi staršev največja čast so pobožni, dobro vzgojeni otroci.

Za mladino je bolje, biti brez denarja kakor pa brez vladarja.

Nedolžne opravičuj, dolžne izgovarjaj, kar je prav, ali pa molči.

Sestra prave krščanske ljubezni je prijaznost.

Človeku najslaje diši, kar z lastnimi rokami pridelal.

Ni nobena prava modrost, se svoje stare trme držati, ampak vse prav preudariti in se boljšega prijeti.

Zadovoljnost je polovica življenja. Svet se po samih šolah ne poboljša, ako starši doma pravega dna ne položijo.

Učestnost brez čednosti je cvet brez sadja. Mlad berač bo star tat.

Govori malo, pa tisto dobro — tako bo tebi v čast.

Se trikrat preseliti, je enkrat pogoreti. Več ko zna, več velja, naj bo gospod ali kmet.

Za dober voljo

Zdrava tekma. — Družba mladeničev se je pozno ponoči vračala iz kina z avtomobilom. Ko so se peljali skozi bližnjo vas, so opazili v luči reflektorjev, kako je neka ženska na vso moč tekla, tik za njo pa je sopihal neki možki. Mladeniči so ustavili avto in vprašali žensko, ali ji je treba pomoči. Obstali pa so z odprtimi usti, ko jim je ženska zasopla odgovorila: »Ne, hvala! Veste, jaz in moj mož vedno tečeva iz kina, kajti tisti, ki pride zadnji domov, mora pomiti posodo.«

L. Turšič:

Dve rožici

Roža — rožica pod oknom — prvi je opojni cvet odprla, z zadovoljstvom trepetavim v čar svoj se zazrla.

Roža — rožica devojka — se skoz okno je do nje sklonila, utrgala je plaho cvetko, jo ogovorila:

»Sestra rožica, ne boj se, lepše, slaje boš nocoj dehtela, ko z menoj ob zvestem srcu boš njegovem cvela...«

Rožica devojki sestri v roki list za listom je razsula — prvo noč v spoznanju grenkem deklica prečula...

Domače nevsakdanjosti

• Ravnatelj gimnazije v Gornji Radgoni, pisatelj Manko Golar, hrani kaj nevsakdanji spomin na bedno življenje v koncentracijskem taborišču na Rabu. Iz plehke juhe je polovil šest črnih makaronov. Posušil jih je na soncu, jih nanizal na vrzico in tako ogrlico obesil okoli vratu.

• Neki kmet v bližini Kamnika je pri oranju naletel na čelado, ki se mu je zdela

kot nalašč primerna za gnezdo. Dolgo in pridno so v njej valile kure, dokler ni za stvar zvedel Josip Nikolaj Sadnikar, živinozdravnik v Kamniku, ki je poleg svojega poklica vse svoje življenje posvetil zbiranju starin. Ugotovil je, da je bilo kokošje gnezdo v pravi keltski čeladi, stari najmanj tri tisoč let.

• Pred gostilno Brančurnik v Prevaljah

»Kar povej. Sem vsega vajena.«
»Vem. Dokaj si prestala. A jaz nisem vsa leta niti za trenutek podvomil, da trpiš po nedolžnem.«

»Andrej —!«
Pavli so zatrepetale ustnice. Kakor v zahvalo je trdo stisnila zdravnikovo roko. Prav takrat sta stopila na most. Korak pod nogami je votlo zabobnel, doktor Vipavec pa je pogledal s svetlim očesom Pavli v obraz. Žena doktorja Andrejčiča je na poti od razcepa ceste v Pevmo in Podgoro pa do soškega mostu že tretjič zardela. Da skrije zadrego, je Pavla stopila k ograji, se naslonila čez njo in pogledala z mosta v svetlozeleno bistro vodo: »Sem radovedna, če je še toliko rib v Soči, kolikor jih je bilo včasih.«

»Še vedno vse polno. Glej, prav pri onile skali plavajo tri lepe postrvi.« Andrej je pokazal z iztegnjeno roko.
»Vidim.«
»Postrv je zame najboljša riba.«
»Tudi jaz sem jih včasih rada jedla.«
»Sedaj si jih morala nad štiri leta pogrešati.«
»Hm!« — Pavla se je grenko nasmehnila: »Kaj sta se mar z našim očetom zmenila?«
»Kako misliš?« se je začudil doktor Vipavec.

»Tako podobno govorita. Eden o kavi, drugi o ribah in da sem morala obojega pogrešati.«

»Da. Ti si se morala marsičemu odreči, še lačna si bila včasih. Filip in Staničeva Olga sta si pa ob vsaki priliki privoščila do sita postrvi. Pri Zlati ribi.«

»Pri Zlati ribi —?« Pavla se je spomnila, kako sta s Filipom šla večkrat prav v to restavracijo večerjat. Vse jo je častilo in se ji priklanjalo. Danes pa —. Bog ve, če bi jo hotel še kdo poznati, njo, bivšo kaznjenko. Tako bridko jo je prevzela grenka misel, da je komaj slišala Andreja, kako je pripovedoval:

»Da, da. Izmed samcev nas dokaj hodi obedovat k Zlati ribi; in pa dokaj na pol vdovcev. Kajkrat me je že zamikalo, da bi Andrejčiču vrgel vpricho vse družbe njegovo podlost v obraz. Pa bi utegnil kdo misliti, da delam to iz dobičkaželjnosti. Že tako se bolniki močno selijo od njega k meni. Menda prav zavoljo tebe.«

»Komaj morem verjeti.« Pavla se je spet zavravnala.

»Bo kar res. Zadnje čase slišim čedalje bolj pogosto šepetati, da si nedolžna. Vpricho Filipa te seveda nihče ne omeni. In kar gotovo niti ne slutiti, da si se že vrnila.«

»Se mi je zdelo.«
Po soški strugi navzdol je priletel živo pisani vodomec, na most so pa stopile ženske iz Brd. Nosile so prazne jerbare in košare. Bile so na trgu v Gorici.

Andrej in Pavla sta stopila od ograje in šla naprej. Ženske so prijazno pozdravile. Pa bolj doktorja kakor Pavlo.

Onstran mosta sta se rojaka iz iste župnije ločila. Andrej je moral hiteti naprej še k drugim bolnikom. Pavli se pa nikamor nič ni mudilo.

»Na svidenje!«
»Na svidenje!«
Kdaj in kje se zopet vidita, nihče niti

pomislil ni. Voščila sta si le bolj iz lepe navade. Hkrati sta si pa oba zaželela skorajšnjega svidenja.

Andrej je odhitel po poti proti Solkanu, Pavla je pa počasi stopala proti mestu. Za ljudi, ki so jo srečevali, se ni zmenila, nje pa tudi nihče ni prepoznal. Pavli je bilo kar prav, da je niso ogovarjali. Imela je s svojimi lastnimi mislimi več kakor dovolj opraviti. Zamikalo jo je, da bi Filipa spravila v hudo zadrego.

Ob tej uri sprejema doktor Andrejčič bolnike. Šla bi v čakalnico, se tam prikrija in mirno čakala, dokler bi ne prišla na vrsto. V ordinacijsko sobo bi stopila kakor tujka. Kakor bi se s Filipom nikoli na videz ne bila poznala. In če bi jo on hotel prepoznati, bi se potajnila. Glas bi spremeni in rekla, da se gospod doktor moti, da ni tista, za katero jo ima. Potem bi jo vprašal, kaj jo boli. Odgovorila bi, da se telesno kar dobro počuti, na duši je pa težko bolna. In bi mu pripovedovala, kako je namesto moža prevzela nase krivdo, bila obsojena na sedem let ječe, jo štiri tudi v resnici prestala, mož se ji je pa medtem izneveril. Le kako bi Filipa izpreminjale barve in kaj bi razsodil. Morebiti bi se pa obvladal in bi se nič ne razburil, njo samo bi pa skušal spraviti v umobolnico. Če sodi po tem, kar je pravil Vipavčev Andrej, utegne biti tudi tega zmožen.

Pavla je prišla na Travnik. Noge so jo kar same zanesle proti nekdanjemu stanovanju. Ob podboju vežnih vrat je bil pritrjen nov napis, vse bolj gosposki, kakor je bil prejšnji. Pavla je brala:

MED. UNIV.

DR. FILIP ANDREJČIČ

ORDINIRA

Od 10 do 12 in od 3 do pol 6

»Tako! Tudi delovni čas si je skrajšal, da mu ga več ostane za Staničovo Olgo.«

Pavla se je zavedela, da je bilo njeno prejšnje razmišljanje otročarija. Pred pragram, ki ga je bila nekdanj vsa srečna prestopala, se niti nista ustavila ni. Potrta je šla naprej. Na mesto ob Soči pa je prijazno sijalo goriško sonce.

Po cerkvah je odzvonilo poldne. Otroci so se usipali iz šol, iz trgovin in uradov so pa prihajali odrasli. Oživele so ceste.

Pavli je postalo nerodno. Nekam se mora umakniti. Samo kam —? Ah! Kdo ji pa kaj more! Doslej je še vedno dvomila. Sedaj se je pa odločila. Zavila je k Zlati ribi. Brž ko jo je zagledal, je prihitel k njej gospodar sam. Spoštljivo je pozdravil kakor nekdanj. Pavla mu je dala roko. Ni je zamudil poljubiti. Očividno se je čutil počaščenega. Iz pogovorov svojih gostov je natančno vedel, kako dobro sodi o gospe doktorja Andrejčiča Gorica zadnji čas. Bil pa je kljub temu v zadregi. Iz tega, da je gospa prišla sama, je sklepal, da se z možem še nista poravnala. Nikomur bi se rad ne zameril. Zdravnik Andrejčič pa je bil dober gost. Ni se mu smilil denar, posebno kadar je pripeljal s sabo Staničovo Olgo. Še dokaj bolj je razsopal zanjo kakor pred leti za svojo lepo, mlado ženo Pavlo.

(Dalje prihodnjič)

Manjšinsko šolsko vprašanje na Koroškem

(Nadaljevanje s I. strani)

obvezno dvojezično šolstvo kot koroškimi razmeram najbolj ustrezajočo rešitev. Tako je poročala koroška »Volkszeitung« 29. januarja 1947 pod naslovom »Eine historische Landtagsitzung« sledeče: »Landeshauptmann-Stellvertreter Ferlitsch brachte unter dem Beifall des Hauses folgende Regierungserklärung zur Kenntnis: Die nach den Bestimmungen der Bundes- und Landesverfassung frei gewählte Kärntner Landesregierung ist sich vom ersten Tage ihrer Wirksamkeit an bewußt gewesen, welche bedeutungsvolle Aufgabe gerade die Lösung der Slowenenfrage in Kärnten darstellt...

Das Dritte Reich hat die Minderheitenschulen zerschlagen und jeden Lehrernachwuchs verhindert. Wir haben nach Schweizervorbild in einem bestimmten Gebiet des Landes in allen Gemeinden, wo auch nur ein kleiner Bruchteil der Bevölkerung slowenischer Muttersprache ist, ein zweisprachiges Schulsystem eingeführt und fragen das Kind nicht, ob deutsch oder slowenisch, sondern fordern die Erlernung beider Sprachen von jedem Schüler. Wir sind der Überzeugung, daß dies zum Vorteil der Völker ist, die unser Land bewohnen...«

Na podeželju se je sestajalo učitelstvo na posebnih konferencah, na katerih so se bavili učitelji s problemi dvojezičnega šolstva, ustanovljene so bile delovne skupine učiteljev dvojezičnih šol, začeli so se pripravljati učbeniki za slovenski pouk na osnovnih šolah, pri deželnem šolskem svetu za Koroško je bil ustanovljen referat za dvojezično šolstvo, na celovškem učiteljskem se je intenzivno začel šolati učiteljski naraščaj za dvojezične šole, slovensčina je imela na zavodu značaj učnega jezika, zanimanje za tečaje učiteljev dvojezičnih šol v okviru vsakoljetnega nadaljnega izobraževanja učiteljstva Koroške je bilo za časa obveznega dvojezičnega šolstva tako močno,

da sta bili ali predavalnica v Delavski zbornici ali risalnica na celovškem učiteljskem skoro prenapolnjeni, posamezna predavanja je obiskovalo deloma 60-100 učiteljev. Na prvem tečaju je spregovoril tudi koroški pisatelj prof. Josef Friedrich Perkonig. Dvojezično šolstvo je doživljalo resnično pomlad. Stanovska zavest med učitelji dvojezičnih šol se je vedno bolj utrjevala, skupina slovenskih šolnikov je zasnovala po iniciativi ljudskošolskega ravnatelja Franca Aichholzerja dvomesečni »Mladi rod«, gojila prijateljske stike ter slovensko narodno zavest med našim učitelstvom. Dobro uspevanje slovenskega pouka na celovškem učiteljskem, kulturno udejstvovanje učiteljskega naraščaja dvojezičnih šol, srečanja učiteljskih s slovenskimi učitelji v okviru ekskurzij in polaganja obvezne šolske prakse na šolah dvojezičnega ozemlja, so dvigala v enih kot drugih samozavest ter krepila v vrstah učiteljstva prepričanje, da se šolstvo na južnem Koroškem ugodno razvija, zares v dobro prebivalstva dežele, kot je bilo to še posebej poudarjeno in zaželeno po koroškem deželnem zboru.

Gotovo je imelo povojno dvojezično šolstvo tudi svoje hibe. Tako uspehi niso bili povsod enaki, bili so različni ne nazadnje tudi zaradi pomanjkanja učnega načrta, brez katerega je morala delovati obvezna dvojezična šola. Ne glede na to pa se je dvojezično šolstvo v prvem desetletju ter tudi po podpisu državne pogodbe razvijalo tako pozitivno, da je to močno vplivalo tudi na narodno zavest slovenskega prebivalstva dežele. Ko je izdal prosvetni minister dr. Heinrich Drimmel 9. maja 1957 svoj dekret za slovensko gimnazijo kot poskusno šolo, je osnovno šolstvo v zadnjih dvanajstih letih glede slovenskega pouka že tako napredovalo, da je smelo slovensko prebivalstvo v deželi upati, da se bo stolet-

ni sen kor. Slovencev uresničil. Tako ob rojstvu dvojezične šole kot slovenske gimnazije je botroval zgodovinski dogodek dr. Joško Tischler.

Danes šteje slovenska gimnazija skoro 400 učencev ter poučuje na njej 22 profesorjev. Tako je tudi v zvezi z ustanovitvijo slovenske gimnazije opravila obvezna dvojezična šola uspešno svojo nalogo.

(Dalje prihodnjic)

Televizija Ljubljana

PETEK, 15. septembra: 9.40 TV v šoli - 10.40 Angleščina - 11.00 Osnove splošne izobrazbe - 14.50 TV v šoli - ponovitev - 15.50 Angleščina - ponovitev - 16.10 Osnove splošne izobrazbe - ponovitev - 16.40 Mediteranske igre v Tunisu - posnetek boksarskih srečanj - 17.25 Poročila - 17.30 Dežnik - lutkova igra - 17.55 TV obzornik - 18.15 Zaplešite z nami - 8. oddaja - 18.45 Kakor kozarci - film - 19.00 Brez parole - nezaposlenost mladih - 19.30 Cikcak - 19.35 In odšel bom tavat po tujinah - film o Luisu Adamiču - 20.00 TV dnevnik - 20.30 Cikcak - 20.40 Nož - nizozemski film - 22.10 Zadnja tekmovanja v Kijevu - posnetek - 20.30 Mediteranske igre v Tunisu - posnetek atletskih tekmovanj.

SOBOTA, 16. septembra: 9.40 TV v šoli - 14.55 Kijev: Atletska tekmovanja za pokal Evrope - prenos - 17.40 Vsako soboto - 17.55 TV obzornik - 18.15 Mladinska predstava gledališča Boško Buha - 19.15 Sprehod skozi čas: Napad na Anglijo - 19.40 Cikcak - 20.00 TV dnevnik - 20.30 Cikcak - 20.40 Iz tuje glasbene produkcije - 21.15 Suvren - zabavno glasbena oddaja TV Sarajevo - 21.30 Golo mesto - serijski film - 22.20 Mediteranske igre v Tunisu - posnetek finalne košarkarske tekme - 23.30 Zadnja poročila.

Avstrijska televizija

PETEK, 15. septembra: 10.00 Televizija v šoli: Zvok iz človeške roke - 11.00 Program za delavce: Poročila - 11.03 Besni poročevalec - 18.00 Francoščina pri vas doma: Tečaj francoščine - 18.20 Poročila - 18.25 Lahko noč oddaja za male otroke - 18.30 Voz 54, prosim, naj se javi: »Hitro, hitro za zapaha«, policijska groteska - 19.00 Tujski promet - prinašalec deviz ali pokora? Razprava - 19.20 Zabeleženo za vas - 19.30 Čas v sliki - 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik - 20.15 Prenos iz dunajskega gledališča - 22.15 Iz obeh front: Velike bitke 2. svetovne vojne; predstave z obeh strani: Dünkirchen - 22.45 Čas v sliki - 22.55 Glasba pred polnočjo: Jazz v Evropi.

SOBOTA, 16. septembra: 17.00 Poročila - 17.03 Za mladino od 14. leta dalje: Kaj lahko postanem? - 17.30 Za družino: Čudeži živalskega sveta - 18.00 Na knjižni polici - 18.25 Lahko noč oddaja za male otroke - 18.35 Drudi Udo: Tako nastane slager - 19.00 Dežela smehljaja; reportaža - 19.21 Zabeleženo za vas - 19.30 Čas v sliki - 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik - 20.15 Okrog Karlovega trga - 21.30 Šport - 22.00 Čas v sliki - 22.20 Naš nočni program: »Ogenj nad srebrnim jezerom«; pustolovski film iz Montane.

NEDELJA, 17. septembra: 14.50 Poročila - 14.55 Evrovizija iz Kijeva: Finalno atletsko tekmovanje - 16.30 Poročila - 16.35 Za otroke od 11. leta dalje: Mladinski svet - 17.00 Tukaj prihaja Peter - 17.30 Film za te. Pregled primernih filmov za mladino - 18.00 Pustolovščine dobrega vojaka Šejka - 18.25 Lahko noč oddaja za male otroke - 19.30 Nedelja v Evropi: Madrid - 19.00 Čas v sliki in od tedna do tedna - 19.30 Šport - 20.10 Kristjan v času - Grof Kozibrovsky napravi kupčijo - 21.15 Koncert Dunajskih filharmonikov - 22.00 Čas v sliki - Finalno atletsko tekmovanje iz Kijeva.

PONEDELJEK, 18. sept.: 18.00 Francoščina pri vas doma: Tečaj francoskega jezika - 18.20 Kratka poročila - 18.25 Lahko noč oddaja za male otroke - 19.00 To je samo v New Yorku. Poročilo o posebnih znamenitostih - 19.20 Zabeleženo za vas - 19.20 Čas v sliki - 19.55 Izložba in kratki

filmski mozaik - 20.15 »Klub možganov« - 21.05 Prometni pregled - 22.15 Avtomobilska revija.

TOREK, 19. septembra: 18.00 Tečaj angleščine - 18.20 Poročila - 18.25 Lahko noč oddaja za male otroke - 18.35 Nočni glasnik javlja... - 19.00 Avstrijska slika - 19.20 Zabeleženo za vas - 19.30 Čas v sliki - 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik - 20.15 Novinarji in politiki diskutirajo - 20.15 »Frank V.«; komedija Friedricha Dürrenmatta - 23.10 Čas v sliki.

SREDA, 20. septembra: 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem - 11.00 Poročila za delavce - 11.03 Lahko se smejete - 11.50 Civilna korajža - 17.00 Poročila - 17.03 Za otroke od 5. leta dalje: Gašperček in mož s kleti - 17.50 Za otroke od 11. leta dalje: Človek in nebo - 18.30 Kuhinja v televiziji - 18.20 Poročila - 18.25 Lahko noč oddaja za male otroke - 18.30 Vaš ključ, film - 19.20 Zabeleženo za vas - 19.30 Čas v sliki - 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik - 20.15 Vodo za Canitobo; pustolovski film - 21.55 Napredek po skupnosti, Čas vsliki.

ČETRTEK, 21. septembra: 11.00 Televizija v šoli: Poročila - 11.03 Očrt zvezne dežele Tirolske - 12.00 Komentar časovnih dogodkov - 18.20 Tečaj italijanščine za začetnike - 18.20 Poročila - 18.25 Lahko noč oddaja za male otroke - 18.30 Ljubljenci naših otrok: Lizi Waldmüller - 19.00 Športni kalejdoskop - 19.20 Zabeleženo za vas - 19.30 Čas v sliki - 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik - 20.15 Umor deklet; kriminalni film - 21.45 Čas v sliki - 22.05 Nočni študio. Ferry Radax.

PEČI in štedilnike
znamke **Tirolia** v
najboljši kvaliteti in naj-
večji izbiri!

PODJUNSKA TRGOVSKA
DRUŽBA

BRATJE RUTAR & Co.

DOBRLA VES - EBERNDORF
A 9141 Tel 04236-281

VOŽNJA PO DESNI NA ŠVEDSKEM

Od 1. do 3. t. m., so končno tudi na Švedskem postopno prešli na vožnjo po desni strani. Ta »prehod« je povzročil ogromne stroške, (čeprav je tisk navajal pretirane številke), ker je bilo treba zamenjati vse prometne znake in signalne naprave, prirediti tečaje za vozače in prometne stražnike itd.

Prehod na desno so izvedli postopno, razdeljeno na cone in več dni, da bi se vozači laže »vživeli« v novost. A prav ta postopnost je bila kriva začetne zmede, ker so mnogi zamešali dneve in prometne pasove ter so začeli predčasno voziti po desni. To je povzročilo mnogo trčenj in tudi že takoj v začetku tudi eno smrtno žrtev. Nekaj avtomobilist, ki je začel en dan prezdaj voziti po desni, je povozil nekega 62-letnega kmeta, ki se je držal še levega, takrat še pravega prometnega reda.

V Evropi vozijo po levi še v Veliki Britaniji in na Irskem ter na Islandiji (kjer pa bodo uvedli vožnjo po desni prihodnje pomlad).

TRGOVINSKA POGAJANJA AVSTRIJA - JUGOSLAVIJA

Na Dunaju so se v ponedeljek pričela avstrijsko-jugoslovanska pogajanja za sklenitev nove dolgoročne trgovinske pogodbe, ki naj zamenja dosedanji trgovinski sporazum podpisan 1948. leta. Pričakuje se, da bo nov trgovinski sporazum realiziral napore gospodarskih krogov obeh držav, ki strme po večji blagovni izmenjavi, tesnejšem gospodarskem sodelovanju, kar se odraža v stalnem večanju medsebojne trgovinske izmenjave.

Vse poljedelske stroje,
vse za gospodinjstvo
ugodno in na obroke
Vam nudi trdka

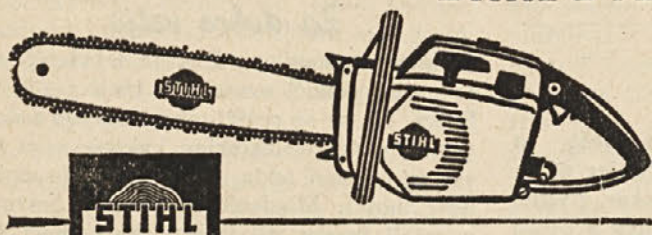
HANS WERNIG

KLAGENFURT - CELOVEC

Paulitschgasse (Prosenhof)

Wieder eine neue, sensationelle Motorsäge von STIHL: die STIHL-040, ca. 8,7PS stark, 6,8kg leicht - nur 1,8 Kilo pro PS. Kennen Sie eine Motorsäge, die das übertrifft?

STIHL 040

Nasveti, prodaja, postrežba strankam

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihaja 2
P. Dobrla ves
9141 EBERNDORF
Telefon 04237-246

Ure in nakit v veliki izbiri
pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9
Popravila izrtim takoj in
solidno, kupujem in zamenjam
zlato in srebro (tudi strto zlato).

Velika izbira

perila in blaga

pri

L. Mañec

Klagenfurt, Alter Platz 35

KOLESA
MOPEDI
HLADILNIKI
HLADILNIKI ZA NIZKO
HLAJENJE
ELEKTRIČNI ŠTEDILNIKI
PAŠNIŠKE OGRAJE
»HORIZONT«
BRZOPARILNIKI
ZA KRMO

A. in T. BLAŽEJ

ŠT. VID V PODJUNI
Telefon (0 42 39) 34 63

ŠT. PRIMOŽ - Tel. (04239) 34 6 09

STADLER

Möbel

Das führende Einrichtungshaus

Klagenfurt, Theatergasse 4

